ATEITIS

Nr. 4. 1923 m. Balandžio mėn. XIII metai.

Žvainys.

PAVASARIS.

(Iš cikliaus).

— Verkia, kukuoja
Girioj gegulė.
Bara, vai bara
Mane motulė.

Žvengia žirgeliai,
Dunda kalnelis. —
Vaikščioja, aria
Jaunas bernelis.

Ne tiek motulės
Ne tiek girdėjau,
Kiek į bernelį
Meiliai žiūrėjau.

O kad ateitų,
Kad padabotų,
Kad nuramintų,
Kad pabučiuotų . . .

— Štai aš, mergužė mėlynakė,
Štai į darželį ateinu.
Kažkas man sakė ir pasakė —
Ji laukia, eik — ir aš einu.

— Kas laukia, kas? Ai, nežinau . . .
Aš sau dainelę dainavau.
Nelaukiu nieko, nesvajoju,
Tiktai juokiuos, tiktai dainuoju.
Gali išeiti iš darželio
Man čia linksmiau vienų vienai.

— Ne, nevaryki, mergužėlė.
Nelaukei tu ir nežinai,
Kad aš pasilgau jau senai.
Kiek čia rūtelių, kiek žalių,
Bet tu jauna per vis gražesnė.
Kiek skleidžiasi žiedų meilių,

Bet tu jauna per vis meilesnė.
Aš prie šalelės atsisėsiu,
Į akeles įsižiūrėsiu,
Gėles auginti tau padėsiu.

— Neskink gėlių, neskink gėlių,
Jos dar nematė spindulių.
Ei, bėk, oželi, iš darželio,
Ei, bėk, skubėk, cinanagėli.

— Nebark, jaunoji, vai nebark,
Rūstaus žodelio, eit, netark.
Kas bus, mergyte, jei įpinsiu
Į tavo plaukus šias gėles.
Jei tavo galvą apkabinsiu
Ir pabučiuosiu akeles?
Kas bus, jaunoji, pasakyk?

— Paliauk, jaunasai, nebandyk.
Sena motulė pastebės,
Paims šluotelę ir mane
O gal, berneli, ir tave
Gražiai per kiemą palydės.
Tas bus, jaunasai, tas tai bus!
Ir ko pristojai, bernužėli?
Kiti dainuoja po laukus —
Uliu! berneli, tinginėli!
Žirgeliai dirvoj palikti
Va, laukia, dairosi pikti,
Va, eina, eina jau ieškoti.
Ateis jau patys paieškoti . . .

— Einu, mergyt, einu dabar.
Sudiev, linksmutė pasilik.

— Palauki, šelmi . . . pasakyk
Kada . . . kada užklysi dar.

— Lankysiu rytą, vakarėlį,
Tik mane jauną paminėk.
Tiktai ištark širdies žodelį,
Tik mane jauną pamylėk.

— A — a! . . .

Siela, kada tu nusiraminsi?

Viskas pabunda pavasario metu, pabunda ir mano neramumai... Kiek kartų baltutis sniegas nuo karštų pavasario saulytės spindulių pradeda dilti, kiek kartų miške pamatau iš po ledo išdygusią naują mėlyną gėlės akutę, lyg tą pirmąją pavasario kregždę, suvirpa mano krūtinė nauja jėga, nauju pavasario džiaugsmu, bet neilgam. Kodėl? Kodel mano siela kamuojas, kodel ji yra nerami; kas jai kenkia, kad pavasaryj sniegas pranyksta, kad mėlynu ankstybo pavasario gėlių kilimu mūsų miškai pasidabina? Ar atgimstanti pavasarį gamtužė jai kenkia? Oi, ne! Aš džiaugiuos pavasariu. Aš pavasarį myliu, aš noriu, aš geidžiu jį amžinai turėti. Bet... jis greitomis pranyksta. Po jo eina karštas vasaros darbas, rudens vaisiai ir šaltoji žiema. Praėjus šiems, vėl kartojas gamtužės metai; bet mano nebesikartoja... Aš einu visuomet pirmyn. Metai po metų man naujas protui ir valiai pažibas neša. Aš ir nenoriu grįžti į pirmos kūdikystės metus, aš veržiuos ir noriu eiti visuomet pirmyn ir pirmyn. Bet kur? Reikia gerai apsižiūrėti: dabar man gyvenimo pavasaris, dabar man visa nauja, kelias gėlėmis išklotas ir net nejaučiami jaunučiai erškėčių spygliai; visur švelnu ir gera; viskas masina mane ir traukia. . . . Bet artinas jau karštosios gyvenimo vasaros dienos, kur lengva persikamuoti ir lengva aptingti; po jos, gal derlingas gyvenimo ruduo, nors ne visos gėlės rudens susilaukia, o paskui? Kas paskui? . . . Tai čia tosios juodosios nežinojimo naktys, tai čia mano sielvartų šaltinis. . . . Kas man josios paslaptis atidengs? Kas pasakys, kas bus paskui? Tas klausimas senai mano sielą kamavo. Bet aš nenusiminiau, ieškojau atsakymo ir jį radau. Aš jį radau ir nusiraminau. Jis man suskambėjo, it švelnutis sidabro varpelis: Gyvensiu amžinai!

Tai ko mano siela pavasaryj kamuojas? Ko ji nerimsta?

Nesunku įspėti. Kiek kartų man artinas kvotimų metas, žinau, kad jis ateis, bet nežinau, kuom jis pasibaigs: ar džiaugsmas, ar juodas liudesys mano veidą pridengs. Taigi žinau, kad ir mano gyvenimo kvotimai ateis, tik nežinau kuomi pasibaigs. Čia kitos abejonių ir tamsybių naktys. O tasai gyvenimo kvotimas, besiruošiant man prie paprastųjų mokslo kvotimų, kiekvieną pavasarį giliai man į širdį įsmenga. Tai čia neramumo priežastis. Bet nemanykite, kad jau nuleisiu rankas. Aš stengiuos visus kvotimus puikiausiai atlikti, pasistengsiu ir paskutinuosius su garbės ir tai nevystančios garbės požymiu atlikti. O paskui aš gyvensiu amžinai, tiesa, truputį kitokiu gyvenimu negu dabar, ten bus man amžinas džiaugsmo pavasaris ir nereikės drebėti dėliai rudens. . . . O žinote, kaip aš ketinu tai atsiekti? Tarp abejonių, nuliudimo, tamsaus rytojaus rūkų man vieną kartą sužibo skaiščiau už vidūdienio saulę Kristaus idejos žvaigždė. Ji parodė man paslaptingąją mintį, kurios dėliai mūsu išgany-

tojas ištiesė rankas ir kojas prie kryžiaus. Dievas iš meilės leido mane pasaulin, iš meilės mane atpirko, iš meilės veda mane šio gyvenimo keliais ir nori, kad aš, menkutė žemės dulkė, jį mylėčiau dabar ir amžinai. Stojau ir sušukau: atnaujinsiu savo sielą Kristuje, kad Jo meilės ugnies perimtas nesčiau tą meilės ugnį žmonių krūtinėsna, kad brangiajai Tėvynei prie Kristaus meilės sielą užžiebčiau, kad ją prie Kristaus patraukčiau ir Kristuje atnaujinčiau! . . .

Bet kad vienam tai sunku, prisidejau prie mano idejos draugų. Mes eisime ir nešime Kristaus meilės ugnį, ją įžiebsime, kiek pajiegos leis, mūsų Brolių ir Sesučių krūtinėn.

Tik pavasaryje labiau nerimsta mano siela, nes vis nežinau, ar nepermaža darbuojuos savo idejai: „Viską atnaujinti Kristuje“. . . .

Ąžuolinis.

Asmenybė.

(Iš psichologijos kritikos).

Kada ir ką tik žmogus mąsto, visuomet daugiau ar mažiau jam ryšku jo paties, jo asmeninio esimo pažinimas. Tai kas pažįsta ir yra pažįstama pačiame žmoguje — yra asmenybė arba „aš“. Pilnas žmogaus „aš“ reiškiasi ir pažintuoju ir pažįstamuoju, arba subjektu ir objektu. Kai vienos ir tos pačios esybės, kaip ir dvi pusi, kurių pirmoji (pažintojas) žymima žodžiu „aš“, antroji (pažįstamasis) — žodžiu „mano“. Pažįstamasis „mano“ kitaip dar vadinama empiriniu „aš“, nes dalinai jį patirties būdu sužinome. Apie šitą empirinį „aš“ trumpai ir pakalbėsime.

Apskritai, sunku nustatyti griežta riba tarp to, ką žmogus vadina pačiu savimi — „aš“, ir ką žodžiu „mano“. Mūsų geras vardas, tėvai, broliai, seserys, mūsų rankų padariniai gali būti tiek pat brangūs, kaip ir patsai mūsų kūnas, ir pasikesinimas ant jų gali sukelti panašių veiksmų, kaip ir pasikėsinimas ant mūsų kūno. Bet, kas yra ir patsai kūnas: ar tai „aš“ pats, ar kas tai „mano“? Juk buvo žmonių mėgusių savo kūną, ir žiūrėjusių į jį, kaipo į biaurų, purviną kalėjimą, iš kurio pasiliuosuoti buvo jų laimė, laisvė. Tuo būdu į vieną ir tą patį dalyką įvairiai žiūrima: tai, kaip į esmingą mūsų esybės dalį, tai, kaipo pašalinį dalyką, lyg nieko bendro su mūsų „aš“ neturintį.

Vienok, apskritai, empirinis „aš“, plačioje žodžio prasmėje, yra bendra viso to suma, ką žmogus gali savu pavadinti, t. y. ne tik jo kūnas ir dvasinės galios, bet ir jo apdaras, nuosavybė,

tėvai, šeimyna, draugai, intelektualinių ir fizinių jėgų kūriniai, garbė ir t. p. dalykai. Visa tai sukelia žmoguje panašių emocijų ir pajautų. Be to, kokiam stovy yra tie dalykai, atatinkamai nusistato ir tai, ką pavadinome „mano“ arba empirinis „aš“.

Tiesa, ne visa tai vienodai atsispindi tame „aš“, bet vienodu būdu į jį veikia.

Imant empirinį „aš“ plačiausia prasme, dalinama jį trimis skyriais, — žvilgsniu:

a) jį sudarančių elementų,
b) tų elementų sukeliamų pajautų, emocijų,
c) „ „ „ veiksnių.

Tuo tarpu panagrinėsime empirinį „aš“ sudarančius elementus. Čia įeina: a) materialinis „aš“, b) socialinis „aš“ ir c) dvasinis „aš“.

Materialinis „aš“. Kiekvieno žmogaus kūnas yra esmingoji materialinio „aš“ dalis. Toliau seka apdaras. Senas posakis, kad žmogaus asmenybė susideda iš sielos, kūno ir apdaro turi gilesnės prasmės. Ir iš tiesų, daugiau rasime tokių žmonių, kurie sutiktų, geriau turėti negražų kūną, bet gražiai aprengtą, nekaip gražų—tik skarmalais pridengtą. Materialiniam „aš“ priklauso ir šeimyna. Jei kas mūsų artimųjų numiršta ar šiaip žūna, tai mes jaučiame, tartum mūsų pačių esybės dalis atplėšta. Jei jie geri, laimingi, ir mes drauge džiaugiamės, linksminamės; jei nusikalsta, mes gėdimės, liudime, tartum patys tai padarę; jei juos kas įžeidžia, ir mūsų širdis skauda — lyg jų vietoj būtume. Net ir mūsų gimtieji namai įeina į tą materialinį „aš“. Čia pergyventos malonios valandėlės, įvairios scenos, patyrimai, skausmai, džiaugsmai, liudesiai turi savo vietos kombinuotame mūsų asmeninio gyvenimo rinkiny. Brangūs tie nameliai, kiekvienas kampelis malonus, jaukus, švelniuosius jausmus žadinantis, širdį tai graudinantis, tai raminantis. Ir labai mums širdį nuskaudins, jei kas tą gimtąjį kampelį išjuoks, paneigs, blogai apie jį atsilieps.

Toliau, visi mes rūpinamės savo kūnu, kaip geriau, gražiau jį papuošti, rūpinamės savo tėveliais, broliais seselėmis, rūpinamės nameliais, kame geriau galėtume gyventi ir gyvenimu džiaugtis. Mes stengiamės ką nors užsidirbti. Ir labiausia tai susilieja su mūsų asmenybe, ko pasiekiame savo vargu, prakaitu. Retas žmogus nepasijus psichiniai sunaikintas, jei, staiga, pražūna jo fizinio ar dvasinio darbo vaisiai, pav., ūkininkas, jo trobesiams sudegus, mokslininkas, rašytojas ar menininkas—pražuvus viso jo gyvenimo intelektualinio darbo kūriniams.

Tą pat pajus ir šykštuolis, aukso turtų nustojęs. Jis išsyk nusižemina ir prilygsta tiems vargšams, į kuriuos pirma su panieka žiūrėjo; išsyk atitolsta nuo tų laimingųjų galiūnų—jūrių,

marių, žmonijos ir pasaulio valdovų ir nuleidžia galvą, nes jaučia, kad jo asmenybės dalis, tartum, dingo ir niekais tapo.

Tuo būdu mes matome, kad įvairūs dalykai, susilieję su labiausia praktiniais gyvenimo interesais, drauge su mūsų kūnu ir sudaro tą materialinį „aš“.

Socialinis „aš“. Socialinis „aš“ yra tai, kuomi žmogų laiko kiti žmonės. Žmogus nėra bandos gyvulys, norįs tik draugėj būti, bet yra esybė, turinti įgimto noro atkreipti į save kitų domės ir sužadinti juose malonaus įspūdžio.

Įsivaizdinkime, ką jaustų toks žmogus, kuris, dalyvaudamas kokiame susirinkime ar pasilinksminime, staiga taptų visų ignoruojamas ir nepastebimas. Jis įeina — niekas jo nemato; kalba ką — niekas negirdi, neatsako į klausimus; veikia ką — niekas nekreipia domės ir t. t. Toks žmogus, pajutęs savo esimo ignoravimą, įpultų į didžiausį nusiminimą ar pasiutimą, kas būtų baisesnis už bet kokį fizinį kęsmą, nes tuomet žmogus visgi jaučia, kad nėra taip nupuolęs, kad nebūtų visai dvasios. Galima pasakyti, kad kiekvienam asmeny tiek yra socialinių „aš“, kiek yra individų, tą asmenį pažįstančių ir jo vaidinį savo atminty laikančių.

Bet, mus apsupantys žmonės grupuojasi į tam tikras klases; todel galima manyti, kad žmoguje lyg tiek yra socialinių „aš“, kiek egzistuoja jį apsupančių žmonių grupių, kurių nuomonė jam rūpi. Santykiuose su tomis grupėmis individas, skyrium, pareiškia savo charakterio bruožų. Daugelis, pav. jaunuolių, vaikų kitaip elgiasi su tėvais, arba būdami tarp savo mokytojų, globėju ir visai kitaip su savo vienmečiais draugais žaisdami ir „šposus“ bekrėsdami. Kitaip jausis ir elgsis vaikinas mergaičių būrely, negu vaikinų, ir mergaitė—vaikinų būrely, negu mergaičių. Taip gi ir suaugęs žmogus visai kitoks išrodo, kuomet jis samdo sau darbininką ir kuomet jis pats kitų yra samdomas. Ir taip, praktikoj vienas ir tas pats žmogus, lyg pasidalina į daugelį skirtinų asmenybių. Šitas reiškinys dažnai sukelia disharmoniją, pav., jei žmogus yra labai švelnus su šeimyna, labai myli vaikus, žmoną, o tuo tarpu su savo pavaldiniais elgiasi žiauriausiu būdu.

Įdomus ypatingai tas socialinis „aš“ kuris pasireiškia žmogaus santyky su mylimuoju asmenimi. Nuo to gerai ar blogai šitas asmuo į mus žiūri, pareina nepaprastos mūsų dvasios bangavimas, kas objektingai, iš šalies žiūrint, išrodo nesąmoninga, kitiems stačiai kvaila. Žmogus savo sąmonėj ligi tol nejaučia šito „aš“, kol neatsiranda asmenybė jį pripažinusi, sužadinusi. Bet, kuomet tai įvyksta, jo džiaugsmai, pasitenkinimas neturi ribų.

Labai komplikuotas tas „aš“, kuris vadinama žmogaus „garbė“. Yra tai žmonių padarytas vaizdas apie kokį nors žmogų jam veikiant įvairiuose santykiuose ir aplinkybėse. Tas vaizdas labai nepastovus, atsižiūrint į tai, kas kuomet, kame ir kaip veikia. Pav., siaučiant epidemijai, paprastas žmogus, neikiek neįžeisdamas savo garbės, gali išbėgti iš miesto, tuo tarpu gydy-

tojas ar dvasiškis tokį pasielgimą jaustų jų garbę žeminančiu. Taip gi valstybiniam žmogui negarbingą daryti kokių piniginių operacijų, kas šiaip žmogui visai leistina gali būti. Dažnai galima girdėti, kaip yra pabrėžiamas socialinis asmenybės skirtumas. Pav: „kaipo žmogus aš tamstai labai užjaučiu, bet kaipo valstybinis tarnautojas, negaliu to padaryti". Taip vadinama „profesionalinė nuomonė" gyvenime turi nemaža reikšmės. Vagis neprivalo vogti nuo vagies; lošikas būtinai turi užmokėti praloštus pinigus, tuo tarpu kad tikrų skolų grąžinti jis nė nemano. Jaunikaitis šiaip apgaudinėjimą laiko nesąžiningu darbu, bet panelei save išteisinti, kad ir melagystėmis, jau nieko nereiškia. Šitie pavyzdžiai ganėtinai išaiškina taip vadinamąjį socialinį „aš".

Dvasinis „aš". Jis apima žmogaus sąmonės stovius, jo dvasinių gabumų ir palinkimų visumą. Šita visuma, kiekvieną momentą gali tapti žmogaus minties objektu ir sukelti panašių emocijų, kokių sukelia ir kitos empirinio „aš" dalys. Pav., kuomet mes mąstome apie save, kaipo mintytoją, tai likusių mūsų „aš" dalys vaidinosi kažkokiomis pašalinėmis, nors mums ir priklausančiomis. Net ir dvasinio „aš" ribose kai kurie jo elementai mums tolimesni atrodo, kaip kiti. Jutimų suvokimo sugebumas mažiau mums artimas, kaip pav., mūsų emocijos, norai; protiniai procesai mažiau artimi, kaip valios nusprendimai ir t. t.

Tuo budu, kuo daugiau sąmonės stoviuose veikliojo jautimo, tuo labiau jie atrodo centrinėmis dalimis mūsų dvasinio „aš".

Svarbiausias centras, branduolys mūsų „aš", taip sakant, mūsų gyvenimo šventovė — yra patsai veikliojo stovio jausmas. Sielos stoviai, turintieji veiklumo ypatybių, turi ir ypatingą, vidujinį charakterį. Jie lyg veržiasi pirmyn prieš visus kitus mūsų patirties elementus.

A. Tylenio iš V. James'o.

Garcia Morenas — didis valstybininkas.

(Šimtai metų nuo jo gimimo sukakus).

Moreno sukaktuvės atiteko baigiantis 1921 metams. Tų sukaktuvių proga pirmutinis lietuvių spaudoj rašė apie Moreną dideliai darbšlus Amerikos kun. A. Tamoliūnas Amerikos lietuvių katalikų jaunimo organe „Vyty" praeitų (1922) metų pradžioj. Tariamės ir Lietuvos moksleivijos organas „Ateitis" negali tylo-

mis praeit pro šio didelio vyro sukaktuves su juo nepasipažindamas. Nors jis gyveno, dirbo, kovojo ir mirė kankinio mirtim tolimoj pietų Amerikos žemėj, tačiau jo tėvynės padėtis tuo metu buvo labai panaši į šių dienų Lietuvos padėtį. Todel jo asmenybė gali būt puikus pavyzdys ir mūsų šių dienų darbininkams ir kovotojams už geresnę Lietuvos ateitį, už tėvynės ir Bažnyčios laisvę. Nes ir jis, kaip ir daugelis mūsų jaunuolių, tuoj po įgijimo daktaro laipsnio turėjo imtis kovot plunksna ir kardu savo šalies politikai, savo tėvynės likimui kreipti į tikrosios laisvės ir gerovės vėžes. Ir per visą savo gyvenimą su mažomis išimtimis jis dalyvavo politikos kovose kaipo seimo atstovas, kaipo valstybininkas, kaipo valstybės viršininkas ir prezidentas. Jis buvo politikas visu savo pašaukimu ir visa savo valia. Drauge tenka jį pavadinti ir kankiniu, nors kiek platesne, tačiau vis delto teisinga prasme. Nes kovodamas su revoliucija ir radikalizmu jis visada turėjo laukt būti nužudytas masonerijos peiliu. Bet jo niekas nepajiegė nugazdint, tokia didvyrio ir kankinio drąsa jį dargi gaivino; ir jis pagaliau tikrai krito kankinio mirtim už savo švenčiausius idealus — už Dievą ir Tėvynę, arba kaip Pijus IX jį paliūdijo: „Jis krito auka už savo tikėjimą ir už savo tėvynės meilę“.

G. Moreno jaunystės ir mokslo dienos.

Jis gimė Guayaquilo mieste Ekvadory 1821 m. prieš pat Kalėdas, keletą sąvaičių prieš tai, kaip ši šalis visiškai atsiskyrė nuo Ispanijos. Morėno tėvas buvo kilęs iš senos kastilėnų giminės Vilaverdės mieste, studijavo Cadikse ir 1793 m. buvo iškeliavęs į pietų Ameriką. Motina Donna Mercedes buvo kilusi iš vienos įžymiausių Guayaquilo šeimynų. Puikiausias gimdytojų savybes — gyvą tikėjimą, gilų maldingumą, riteringą nuotaiką, narsą ir beveik aistringą pareigai ištikimumą -- ypač paveldėjo jiedviejų aštuntasis sūnus Gabrielius, būsimasis šalies prezidentas, ir nuo jaunystės dienų jas atbaigtai išplėtojo.

Nuolat pasikartojantieji politikos perversmai sunaikino visą pirmiau įsigytąją Morenų mantą, taip jog gimdytojai pasijuto negalėsią savo jauniausią sūnų išleist į atitinkamą mokslą, kokį buvo išėję vyresnieji sūnus. Todel pirmiausiai pati motina pradėjo jį mokyt ir jos darbo vaisiai buvo gana įžymus, nes jau septynerių metų Gabrieliukas mokėjo gerai skaityt ir rašyt. Talentingas vaikas gerai suprato tą savo motinos atsidėjimą ir auką, ir todel juo mylėjo savo matutę. Kai jis paskui kartą prasitarė apie Guayaquilą, tąjį revoliucijų lizdą, tai juokaudamas pastebėjo: „Aš ten žinau esant tik du geru daiktu, — tai mano motiną ir bananus“.

Gana varginga Moreno jaunystė daug prisidėjo įpratint jį visada būt kukliu, paprastu, kokiu jis paskui pasirodydavo ir prezidentaudamas, apsaugojo jį nuo ištižimo ir suteikė jo būdui

tą tvirtumą, kokiu jis pasižyméjo visą savo gyvenimą. Tryliktuosius metus einant vaiką ištiko naujas sunkus smūgis: jis neteko savo tėvo, po kurio mirties šeima ypač pajuto visą savo padėties sunkumą. Dabar nebeliko jokio galimumo pradėt aukštesnį mokslą, kam buvo kaip tiktai atėjęs pats laikas. Tada vienas vienuolis Juozas Betancourt'as pasisiūlė vaiką pamokyt lotynų gramatikos. Didžiausiu džiaugsmu Gabrielius atsidėjo šiam darbui taip, jog po 10 mėnesių jau buvo pagrindingai išėjęs visą gramatiką. Mokytojai stebėjosi savo mokinio sugebėjimais, jo atminčia ir jo aistringa darbo meile, kokios šiame amžy sunku užtikt ir privileguoto būdo asmenyse.

Būdamas dar tik 16 metų jau buvo praaugęs savo mokytoją ir jo tolesniam mokslui jau nebepakako nei jo gimtojo miesto mokyklų. Jis norėjo būtinai lankyt universitetą. Nors be jokių lėšų, jis 1836 metais rudeny drąsiai iškeliavo į Kitą (Quito). Jo mokytojo sesuo jį ten priglaudė dalindamosi su juo vargingu duonos kąsniu.

Trumpu laiku Morenas pralenkė visus studentus ir atkreipė į save mokytojų dėmesį. Del jo puikaus elgesio jie pavedė jam prižiūrėt savo bendrus šalia mokyklos sienų ir čia jo valdymo talentas greitai pasirodė turįs didelės įtakos. Čia jam padėjo ir jo nepaprasta atmintis, nes jis nemaža imponavo galėdamas kasdien abecėlės eile atmintinai pašaukt vardais visą trejetą šimtų mokinių. Nepaisant jo negailestingo griežtumo, draugai jį greit pamilo ir net įžymūs tėvai džiaugėsi matydami savo sūnus draugaujant su šiuo aukštos dvasios ir doros jaunuoliu.

Drauge su filosofijos studijomis, jis užsiimdinėjo taip pat poezija bei literatūra, gilinosi istorijon ir dideliu uolumu atsidėjo matematikai. Šioje greit jis įgijo tiek žinių, jog vienas prancūzų inžinierius, kuriam jis buvo padejėju topografiškai nuimant Kito miestą, tiesiog, kaip sakoma, iš nuostabos išsižiojo. Inžinieriui bedarant išsprendimą paprastu keliu, jo pagelbininkas jau buvo tai išsprendęs savo paties būdu.

Tokio pasisekimo Morenas tačiau turėjo tik delto, jog su savo gabumais jis taip pat jungė ir geležinį uolumą. Jis gyveno tikrą atsiskyrėlio gyvenimą. Įsikasęs į knygas, jis nežinojo, kas tai yra šventės, sueigos ir visokios rūšies išsiblaškymai bei tuščiomis laiko leidimai. Savo poilsio nuo sunkių studijų jis ieškojo mokindamasis svetimų kalbų — anglų, italų ir prancūzų. Kai jį atlankydavo draugai, tai kalbos dalykas vėl buvo koks mokslo veikalas. Kito (miesto) gyventojų praktikuojamas paprotys saulei nusileidus apie 6 val. po pietų pabaigt visus darbus ir eit ilsėtis, — šis paprotys jam neegzistavo. Jis iki gilios nakties sedėdavo prie silpnos žvakės šviesos susilenkęs ant savo folijantų. O kai pagaliau nuvargęs kūnas reikalavo savo teisių, tai jis atsiguldavo be šiaudiko ir antklodės ant plikų grindų, kad nepamigtų ilgiau, kiek buvo pasiskyręs: jau 3 val. rytą jis vėl

sėdėjo prie darbo. Kai užeidavo miegas, tai apsiliedavo šaltu vandeniu, kad atsigaivintų.

Nuo šitokio per didelio įsitempimo jam pradėjo skaudėt ne tik akis, bet jis pakenkė ir savo nervams, taip jog paskui pats tai apgailestavo. Vis del to šis jo uolumas labai nuostabus, sulyginant šių jo naktų nudirbtus vaisingus darbus su daugelio jaunimo naktimis, praleistomis pakenkiant savo kūnui ir sielai.

Nežiūrint tokio jo aistringo uolumo mokslui, jo sveikas nusimanymas ir jo įgimtas pamaldumas apsaugojo jį nuo vienpusiškumo. Ypač pirmaisiais savo filosofijos studijų metais jame dar gyviau, kaip pirmiau, pasireiškė religinės praktikos reikalas. Jis, kaip galėdamas dažnai, dalyvavo pamaldose ir kas savaitė priiminėjo šventus sakramentus. Jis kurį laiką netgi turėjo minčių pasišvęsti dvasiniam luomui. Kaip jis savo norą išreiškė Guayaquilo vyskupui, turėjusiam pažinties su maldinga Morenų šeima, šis jį padrąsino žengt tuo keliu ir greitai pats suteikė jam žemesniuosius šventimus.

Bet šis žingsnis buvo per greit padarytas. Kai baigdamas filosofijos studijas, tuomet 19 metų jaunuolis, turėjo galutinai išspręst savo pašaukimo klausimą, jis pažino, kad jo būdas ir palinkimas į polemiką rodo jam kitą luomą, ir jis pasiryžo studijuot teisių mokslą. Ateitis parodė, kad gerai buvo pasirinkta; nes įstojęs į šį kelią jis patapo dideliu krikščioniškos valstybės ir katalikų Bažnyčios apgynėju.

Gerai žinodamas, jog šį pašaukimą pasirinkus jo nuolatinių revoliucijų ardomoj tėvynėj jį laukia sunkios kovos, jis iš anksto grūdino savo valią, kad būtų tvirtas ir nebailus. Vieną dieną jis su knygomis rankose ėjo į laukus, nepaisydamas kur einąs. Staiga jis atsiduria prieš milžinišką uolą, po kurios nuokara buvo susidariusi natūrali pastogė. Nudžiugęs galėsiąs jos gilumoj pasilsėt nuo deginančio saulės karščio, jis atgulė toj vėsioj vietoj, kame nesiekė joks saulės spindulys; bet prieš pradėdamas skaityt pastebėjo, jog milžiniškas uolos gabalas ties jo galva buvo beveik visai atitrūkęs ir nuo mažiausio sukrėtimo galėjo nutrūkt ir jį sutriuškint. Tai pamačius tik vienas jausmas kilo: šokt ir pabėgt nuo pavojingos vietos; bet jis taip pat greit sugėdino savo akymirkio baimę, sugrįžo atgal po karančia uola ir išgulėjo po ja ištisą valandą. Ir paskui po to keletą dienų jis pakartojo šitąjį bandymą tik tuo tikslu, kad instinktą nulenktų valiai. Kaip tobūlai jis tat atsiekė, rodo daugelis jo paskesnio gyvenimo įvykių. Jame nebesireiškė baimės ir išgąsties jausmo sujudimų. Pavojai dargi kėlė aikštėn jo varžtą į darbą ir didino jo kūno ir dvasios padėlių įtempiamąją jėgą.

Pavojų nepaisymas kaip ir jo uolumas mokslo tyrimui jį taip pat paskatino dveitą kartų padaryti ekspediciją į labai pavojingą ugniakalnio kraterą, Pinchinchą prie Kito, ir ekskursiją į Chimborazo provincijoj esamąjį veikliausiąjį viso pasaulio ugniakalnį, Sangay. Šis padūkėlis be paliovos kaukdamas ir dre-

bėdamas neperstodamas vemia ir vemia ugnį. Morenas, laikydamas rankoj laikrodį, per naktį iš gruodžio 24 į 25 d. 1849 m. per vieną valandą suskaitė bauginantį išsiliejimų skaičių — 240. Kiekvieną kartą visas dangus toli aplink raudonai nušvisdavo ties kraterio viršūne, ištisi šviečiančios lavos pundai šaudavo aukštai oran, krisdavo nubrėždami šviesias lanko linijas atgal į pakalnę, toli aplink save skleisdami tamsraudonį žarą. Tuo tarpu kai Moreno palydovas Dr. Wisse vos beišdrįso prisiartint iki ugniakalnio kūgio pagrindo, Morenas per palaidus pemzos akmenis ir pelenų kupetas tol briovėsi artyn paties kraterio, kol leido iš ugniakalnio krintančios bombos. Moreno parašytas apie abu ugniakalniu pranešimas rodo, kad jis vulkanizmą pažino kaip specialistas, nors tuo laiku jis dar nebuvo studijavęs geologijos.

Greta jo maldingumo ir uolumo pašaukimo darbams, šie šalutiniai užsiėmimai nemaža prisidėjo palaikyt šį jaunuolį gyvą ir tyrą. Jo karšta prigimtis prie didelės asmens laisvės, kokia jis naudojosi, darbo bijančiame smaguringame ir išpuikusiame Kito mieste būtų greit galėjusi jį įpainiot į tas jaunystės kvailybes, kuriose žūva tiek jaunimo. Morenas tokiems dalykams neturėjo laiko. Kaip rimtai jis rūpinosi savo kilnios sielos grožį išlaikyti skaistų, rodo jau tas vienų vienas pritikimas jo studijų metais. Kilnios dvasios jaunuolis jau buvo atkreipęs į save platesnių sluogsnių dėmesį. Taip pat ir jo viršutinė išvaizda, jo aukštas grakštus liemuo, jo reguliarūs ir pilnos išraiškos jo veido bruožai, jo liepsnojančios akys, žodžiu, visa darė jį maloniai regimą svetį įžymių šeimynų salionuose. Morenui, ilgai ir įtemptai užsiėmusiam mokslu ir buvusiam toli nuo visokių jo amžiaus išsiblaškymų, greitai patiko šios naujos vakarų pramogos, ir jis del jų pamažu pradėjo apleist savo studijas. Staiga jis persigandęs pastebėjo, kaip vieton jo pirmiau buvusiojo nesuvaldomo uolumo į darbą stojo darbo nenoras, kaip jam pasidarė svetimos jo knygos, kaip visa jo gyvenimo ir pastangų ašis pradėjo svirti. Bet vos jis tik tai įstebėjo, tuojaus su visa savo energija stvėrėsi radikalios priemonės išsisukt iš jį apipainiojančių pasaulinio gyvenimo tikslų: jis čia pat vietoj nusikirpdino paliai odą visus savo galvos plaukus, kad šitaip susidarkęs būtų ne tiktai prašalintas iš salionų, bet kad apskritai prisirištų prie kambario ir sugrįžtų į savo pirmesnį gyvenimą. Kad šituo prievartos aktu jis taip pat pasišalino ir nuo tiesioginio pavojaus savo širdies ramumui, rodo jo iš to laiko užsilikusios eilutės vienos moteriškos adresu.

Su viena silpna savo puse teko Morenui kovot nuo pat ankstybos jaunystės iki paskutinių savo gyvenimo metų. Tai buvo staiga užsidegąs jo pyktis ir audringas, visą stačia galva apverčiantis jo charakterio smarkumas, pigiai pasireiškiantis sutikus netikėto pasipriešinimo arba niekšiško elgesio. Taip antai, jis savo universitetinių studijų laiku nesusivaldė vieną su juo

susiginčijusį karininką pašaukti į dvikovą. Bet tuo tarpu, kai jaunas studentas buvo tiek įpykęs, jog visai buvo užmiršęs dvikovą esant uždraustą Bažnyčios ir valstybės, šalto kraujo karininkas pranešė apie tai savo viršininkui, kuris jam uždraudė pasirodyti sutartoj vietoj. Kai Morenas todel nesutiko ten savo priešininko, tai didžiausiai pasipiktinęs susirado jį kambary, pavadino jį bailiu, drožė jam į antausį ir pasišalino pirm negu įžeistasis turėjo laiko atsipeikėt ir pagalvot apie visa, kas čia įvyko. Vėlesniais metais jis pats save labai griežtai peikė del šio nuotikio, nes „jis neturėjęs žmogaus bijot, o Dievo". Jis daugiau niekada nesileido save taip suklaidinti ir dėjo visas pastangas savo choleriškąjį temperamentą palaikyt tikrose vėžėse priešais visokias neteisybes.

Ir taip dideliu rūpestingumu ugdindamas ir plėtodamas savy visas savo gerąsias savybes jis išaugo į galintį daug nudirbt vyrą. Ir kai jis turėdamas 23 metus puikiai išlaikydamas egzamenus pabaigė savo studijas, tuoj galėjo galingai ir palaimingai įsikišt į savo tėvynės istorijos eigą. O čia jo laukė sunkūs uždaviniai ir puikūs rezultatai.

Dideli uždaviniai ir puikūs rezultatai.

Kai pietų Amerikos respublikos buvo atsiskyrusios nuo Ispanijos ir Moreno tėvynė, Ekvadoras, atsiskyrusi nuo Kolumbijos ir Perų, patapo nepriklausoma, laisva respublika (1830). Tačiau nauja laisvoji respublika dar nebuvo toli gražu laiminga. Su labai retomis išimtimis jos prezidentai ir valdininkai daug mažiau rūpinosi viešųjų labu, kaip savo turimąją valstybės vietą panaudot savo ir savo giminių kišeniui. Lengvapėdiškai mėtyta valstybės įeigos, didinta skolos; keliai, viešieji trobesiai ir puikios bažnyčios buvo apleistos, o su jais nusmuko ir viešoji dora bei padorumas. O kiek tie naujai iškepti respublikonai nusimanė vastybės darbe! Jie stodavo į valdžią kaip vaikai be jokio patyrimo, be istorijos, be tradicijos, be politiško proto ir neturėdami jokio tikslo. Todel iš čia ėjo nepagydoma netvarka ir amžini suomaisčiai iki antrojo Moreno prezidentavimo. Viena revoliucija ėjo po kitos; 1845—49 būta 20 revoliucijų. „Taip tad laisvoji Ekvadoro valstybė, pradėjus Morenui kištis į jos istorijos eigą, buvo mirtinai sužeistas organizmas, plūsdamas krauju iš tūkstančio jo paties piliečių padarytųjų žaizdų. Rodėsi jam buvo tepalikusi tik gėdinga sausgėla; žvalūs politikai laikė esant negalima jam bet kuo padėt".

Taigi tokius sunkius uždavinius turėjo atlikt Morenas, norėdamas įsigyvendint savo programą, kaip jis ją, pav., pasistatė savo antrojo prezidentavimo pradžioj: „Aš noriu visa, kas tik gali derėt padaryt iš Ekvadoro doringą ir laisvą, turtingą ir tikrai civilizuotą šalį".

Jau 1846 m. jis įkūrė trejetą satyros ir politikos laikraščių, kad dirbtų prieš anarchizmo propagandą šalies viduj. Visi stę-

bėjosi šio jauno publicisto drąsa, vikrumu ir dvasios pajėga. Kitais metais vyriausybė jam pavedė pavojingą darbą nutrėkšt Guayaquilo sukilimą. Po aštuoneto dienų jis visų nuostabai tą uždavinį išsprendė. Kovodamas su moderna valstybe be tikėjimo ir be Dievo jis greit laimėjo kovą ir galėjo stot valstybės prieky kaipo prezidentas, kad gyvendintų savo krikščioniškais pagrindais atsirėmusios valstybės idealą.

Išrinktas prezidentu jis pirmiausiai atkreipė savo akis į skaudamą žaizdą, kokia buvo ištižusi šalies konstitucija, surišanti prezidentui rankas, taip jog jis negalėjo gerai tvert ir nubaust valstybės ir tautos išdavikų. Jo programos punktas tuo atžvilgiu buvo toks: „Laisvė visiems ir viso, išėmus piktadarybę ir piktadarius!“ Valdžią be pakankamų pajiegos priemonių, be stiprios rankos jis laikė per juokingą lėlę. Ta valstybės paslaptis, kaip galima valdyt be kariuomenės prieš vidaus priešininkus, netgi nuolat grąsant savo paties kariuomenei, — šita paslaptis buvo atrasta tik po keleto dešimtmečių, ir, rods, ne pietų Amerikoj.

Moreno uždavinio esmė buvo ta, kad per 10 metų reikėjo griežtai reformuot visose dalyse ir visiškai suirusi valstybė. Ir Morenas netik reformavo, betgi net pakėlė ją į gerovės aukštį: reformavo konstituciją, valdžią, valdininkus; mokyklą nuo pradedamosios iki universiteto; Kito mieste įsteigė didelį politechniką, išpuošdamas jį puikiais kabinetais ir kolekcijomis; pastatydino puikią astronomijos observatoriją, ikūrė muzikos, tapybos, plastikos akademijas, kviesdamas šiaurės Amerikos ir Europos mokslo pajiegų; reformavo kariuomenę, teisės dalykus, įgyvendino gigantiškus sumanymus valstybės trobesiams statyti ir geležinkeliams tiest, iš kurių darbų milžiniškiausias tai sostinės miesto (Kito) sujungimas geležinkeliu su Guayaquilu pajūry per neapsakomas kliūtis, per pavojingas daubas ir griovius, per Kordilerų viršūnes ir per pirmuonius miškus. Kad tokiems darbams reikėjo ir milžiniškų pinigų sumų, tai savaime suprantama; bet kad prezidentas iš tokios mažos šalies galėjo gaut tiek pajamų ir kad tuo laiku šalis dar praturtėjo, tai tas labai nuostabu. Pagaliau jis savo darbą tėvynės gerovei apvainikavo atpalaiduodamas Bažnyčią iš ligtolinių valstybės pančių, padarydamas laimingą konkordatą.

Geležinis charakteris ir politikoj.

Su Moreno charakterio tvirtumu jau kiek tiek pasipažinome jo jaunystės metais. Šios jo charakterio ypatybės jam puikiai padėjo ir prezidentaujant. Jo užgrūdinta kūno pajiega ir vikrumas padėjo jam nesuskaitomą daugybę kartų išvengt mirties pavojaus kovose ir pasikėsinimuose; dar daugiau jam padėjo jo aukštas dvasinis išsilavinimas, jo plačios studijos ir žinios visose mokslo ir technikos srityse, civiliniuose ir militariniuose dalykuose, jo aštrus žvilgis, permatąs žmones perdėm; o daugiausiai tai jam padėjo jo geležinė galva, jo geležinė valia, jo

geležinis charakteris. Nes juk jam be paliovos teko grumtis su iš pasalų puolančiais melagingais ir piktadaringais priešininkais. Kai tie subedievėję žmonės kurstė sukilimą po sukilimo prieš jo valdžią ir kai revoliucijos keliu jo negalėjo įveikt, tai nutarė jį tiesiog nužudyti. Jie viešai rašė: Pašalint tokią baisenybę kaip Moreną, tai plienas, ugnis, nuodai yra lygiai teisėtos priemonės. Ir tai nebuvo tik laikraščio frazė, tai buvo tikrybė, kaip laiko bėgis paskui ir parodė. Taigi, tokiomis apystovomis dirbdamas Morenas turėjo turėt nenusigąstamos energijos. Ir jis tikrai toks buvo, vienas iš tų kietų, kaip plienas, žmonių, kurie visokią baimę kojomis mina.

Žinome, kad jau jaunystės metais jis buvo daręs pratybų su ugnia vemiančiais krateriais ir jūrių bangomis. Taip ir politikoj jis giliausiai nekentė visokios bailės. Moreno neįsivaizduosi einant ranka rankon su paniekos vertais žmonėmis. Jis tiems žmonėms buvo sviedęs į akis, kad jie kaip tie plešrieji paukščiai arba kaip sakalai suvedžioja nelaimingą liaudį, kad paskui ganytųsi jos mėsa; tokiems žmonėms vėl pataikaut del jų teroro baimės,—tokių štukų politikoj šis prezidentas nemokėjo daryt. Jis nepažinojo jokios baimės; jokios žmonių baimės ir jokios mirties baimės.

Be jokios žmonių baimės, dar būdamas tik jaunas advokatas jis jau rašė savame satiros laikrašty „Bizūne“, kad juo plaksiąs iki kiek reikiant kiekvieną nesąžiningą atstovą, kiekvieną begėdį valdininką, kiekvieną politikos biznierių, kiekvieną niekingą apgaviką. Prieš bebūdį uzurpatorių Urbiną jis rašė: „Greitu laiku norįs rast Urbinos kapą turės jo ieškoti toj vietoj, kuri skirta nedorėliams ir tėvynės išdavikams“. Taip pat be baimės jis pareiškė savo nuomonę ir del kariuomenės reformos: „Tokia kariuomenė, kaip mūsiškė, tai yra vėžys, kurs ėda mūsų tautą; arba aš ją perreformuosiu, arba išnaikinsiu“. Niekindamas visokią žmonių baimę jis kasdien uoliai vaikščiojo mišių klausyt ir sakramentų, netgi turėjo drąsos pašvęsti savo šalį Jėzaus Širdžiai ir sostinės katedros bažnyčioj garsiai pakartot pašventimo formulę. O kai 1870 m. rugsėjo mėnesy popiežiui išplėšė Bažnyčios valstybę ir nei joks katalikų krikščionijos valdovas, nei joks valstybininkas nedrįso del to pratart ir žodelio, tai Ekvadoro prezidentas, nepaisydamas visų liberalizmo „šipatavimų“ Amerikoj ir Europoj, iškilmingai užprotestavo prieš tą piktadarybę... Morenas tikrai neturėjo žmonių baimės!

Jis neturėjo ir mirties baimės! Tai būtų dideliai sujudinantis ilgas romanas, jei imt aprašinėt visus žygius, kovas jūrėse ir žemyne, revoliucijas, kasdienius priešininkų suokalbius prieš jį ir kokia 20 pasikėsinimų ant jo gyvybės,—kuriais visais atvejais Morenas parodė neturįs jokios mirties baimės. Revoliucijos sukilėlių lizdą, Guayaquilo miestą jis paėmė pasakiškos drąsos žygiu; jis vienur vienam generolui įsakė duot bizūnų, kitur kitą sušaudyt

ir vyriausiajam vadui pagrąsina, jei paskirtą minutę ginklai nesužvangės, tai patsai būsiąs sušaudytas.—Paėmus miestą, vienoj kareivynėj kariuomenės nusistatymas dar neaiškus. Tuomet Morenas lygiai vidurnakty iš vienų kaimynių namų nusileidžia pro langą į kareivynę, išstatydamas save didžiausiam pavojui... Jo šis žygis pavyksta, po keleto minučių visi kurstytojai jau sėdi uždaryti belangėj. Visa tai pavyko jo geležiniu nuosprendžiu: „Arba mano galva atsidurs pasmeigta ant stiebo, arba armija sugrįš prie tvarkos".—Jis paliko savo vietoj net ir tuomet, kai aiškiausiai žinojo, jog greičiausiai bus nužudytas. Jis rašė vienam draugui rugpiūčio 4, t. y., už dviejų dienų prieš nužudymą: „Mane nužudys. Aš esu laimingas numirt už tikėjimą. Pasimatysime danguj".

Traginga mirtis nuo piktadario peilio.

1875 m. gegužės ménesy Moreną trečiu kart išrinko prezidentu. O tai buvo ir signalas jį neatideliojamai nužudyt. Ložos gaivalai (masonerija) ir anarchistai sąryšy su vienos svetimos valstybės pasiuntinybe nutarė tai atlikt pačiu greičiausiu laiku. Dvasinis šio suokalbio vadas buvo advokatas Polanko, žmogus be doros moralėj, ir politikoj; betarpiškas įrankis turėjo būt Rayo, pasisiūlęs tam darbui del savo asmeninės prezidento neapykantos, kurį Morenas buvo prieš ketetą metų išmetęs iš kariuomenės del netikusio tarnybos pareigų ėjimo. Morenas ir pats visai neabejojo taip atsitiksiant. Jis rašė Pijui IX, kaip jis labai trokštąs išliet už Kristų savo kraują. O savo draugams sakė: „Jie neapkenčia manęs del mano tėvynės meilės, jie nekenčia manęs, kad aš esu ištikimas Bažnyčios sūnus ir tokiu pasirodau. Bet šiems neapykantos žmonėms aš galiu tik pasakyt: Dievas nenumiršta".

Taip atėjo 1875 m. rugpiūčio m. 6 d. Jau liepos 26 d., jo žmonos vardadienį, pasveikinimo laiškuose atėjo daug primygtynų įspėjimų; labiausiai primygtiną įspėjimą suteikė rugpiūčio 5 d. vienas kunigas. Pastebėta Moreną buvus liūdnai nusiteikus, nes jis bauginosi del mylimos žmonos ir sūnelio,... prieš tai netrukus buvo pasimirusi ir jo mylima dukrelė. Naktį iš rugpiūčio 5 į 6 jis ilgai budėjo ir meldėsi. Rytą, 6 d., jis priėmė šv. Komuniją, kadangi tai buvo Jėzaus Širdies penktadienis, ir tai buvo jo vijatikas (palydovas į amžinybės kelionę). Per piet 1 val. norėjo jis vykt į vyriausybės rūmus, kelias ėjo pro katedrą. Tenykščiu papročiu tuo laiku didžiajame altoriuje buvo išstatytas Švenčiausias Sakramentas. Morenas įžengė bažnyčion ir pasimeldė. Netoliese katedros stovėjo kavinė; suokalbininkai čia buvo susirinkę ir pasiskirstę rolėmis. Štai prezidentas išėjo iš katedros ir leidosi laiptais žemyn skersai gatvę į vyriausybės rūmus. Tą akimirkį Rayo kirto jam ilgu sunkiu giriniu peiliu, taip jog beveik perskėlė galvos kaušą. Mirtinai sužeistas Morenas norėjo

griebtis savojo revolverio, tuo akimirkiu antras kirtis kliudė jam dešiniąją ranką, o paskui ir kairiąją; kiti trys žudytojai šaudė į jį iš revolverių. Morenas krito žemyn nuo laiptų, o Rayo puolėsi paskui, kad savuoju peiliu jį dar daugiau sumėsinėtų. Tačiau revolverio šūviai sujudino aplinkumą ir atbėgę kareiviai smeigė žudytoją durtuvu, taip jog jis dar pirmiau, kaip jo auka, turėjo stot į aukščiausiojo teisėjo teismą, teisiantį taip pat ir politikos piktadarybes. O kilnųjį prezidentą, sužeistą kokia dvidešimčia žaizdu, verkiančios žmonių minios nunešė į katedros priešbažnytį; katedros durys buvo atidaros, ant altoriaus degė žvakės,—o čia dabar prie eucharistinio pasaulio Išvaduotojo iškvėpė jis savo didžią sielą—tai buvo 3 val. po po pietų. Šiai dienai jis buvo įrašęs savo dieniny: „Mano Jėzau, suteik man meilės bei nusiraminimo ir duok man pažinti, ka aš šiandien turiu nudirbt tavo tarnybai“.

Kas iš to jam ir mums?

Štai mums bestovint priešais krauju aptaškytą didvyrio paveikslą ir begalvojant, pradeda aplink mus šnekučiuoti šių dienų žmonės ir vienas šitaip bumtelėja paniekos tonu: „O ką jis iš to dabar tur? Ką tur jo šalis ir pasaulis?“ — Taip, ką jis iš to tur? Ir mūsų tėvynėj oi oi kiek tokio supratimo žmonelių, kurie mūsų kupiną kilnaus idealizmo ir karštos Dievo ir Tėvynės meilės jaunimą, paguldžiusį savo galveles beginant savo žemę nuo piktųjų grobikų, — tokius jaunuolius jie su panieka kvailiais pavadina! Bet tai šių dienų modernosios pagonybės visai apakintų žmonelių istorijos filisofija. Jos gal visai pakakti materializmo pasaulėžiūrai; o mes krikščionys, išpažindami mūsų krikščionišką pasaulėžiūrą ir gyvenimožiūrą visa tai matuojame aukštesniu matu, tikėdamiesi nėsant nė vieno tarp mūsų, kurs būtų netekęs tokio mato nuovokos, kurs neįžvelgtų nenykstamų krikščioniško herojizmo ir krikščioniškos didvyrių mirties amžinųjų vertybių. Ir Morenas nebuvo pametęs teisingo sprendimo apie amžinąsias vertybes ir amžinąjį atlyginimą; vienas iš jo puikiausių posakių kai vis didesniu tikrumu buvo aišku prisiartinant jo mirtį, buvo toks: „Jei mes krisim, tai katalikui nėra nieko, ko jis labiau galėtų norėt, nieko, ko jis norėtų garbingiau: mūsų atlyginimas bus amžinas“. Ar tokia tikrai krikščioniška kalba mūsų krikščionių politikams neskamba jau perdaug ispaniškai?

O ką gi iš kruvinos Moreno mirties tur jo šalis ir pasaulis? Ar visos jo herojingos aukos nenuėjo niekais? Juk daugel kas mums paliks neaišku? Kodel aukščiausias dangaus Viešpats, turįs savo rankose ir gudriausias politikos bei diplomatijos valdžias, dažnai paremia didelius gėrio pradus ir iškelia į nuostabų aukštį, o paskui nesukliudo nelaimingos peripetijos (krypsnio) ir tuo būdu visas su didelėmis aukomis kilnaus žmogaus atliktas darbas sudūžta? Pasaulio istorijoj—ypač Bažnyčios

istorijoj — daug tokių pavyzdžių. Atsiminkime ispanų Armadą (1588). Kiek daugel katalikybei interesų nugrimzdo su jąja į jūrių dugną! Dar ryškesnis gali būt šis pavyzdys. Indų apaštalas šv. Prančiškus Ksaveras numiršta savo didžiausio darbo metu, o su juo į karstą atsigula ir kokia daugybė pasaulio misijos vertybių! Kas išdrįs sužinot paskutiniuosius Dievo tikslus? O tačiau Dievas nori, kad dirbtume jo darbus ir eitume jo keliais, nes ir ten, kame atsiduriame tamsoj, įsteigiam susirast ir šviesos kelrodžių. Tokių ypač turime ir Ksavero atveju: nes nekalbant jau apie tuos visus šimtus tūkstančių, kuriems jis gyvendamas padėjo pasiekt aukščiausios laimės, jam mirus nenumirė su juo jo pasiaukojimo palaima; nes juk vėlesnieji šimtmečiai savo darbą primezgė prie jo palaikų, ir jo vardas dar ir šiandien turi nesulaikomos į misijonieriavimą traukiamos jėgos. Kiek šimtų kilnių jaunuolių ir suaugusių jo dideliu pavyzdžiu užsidega misijonieriavimo mintimi.

Turėdami galvoj didelį skirtumą šiedviejų atvejų, tačiau turime pasakyt panašiai esant ir su Moreno tragedija: per dešimtį savo valdymo metų jis nepaprastai daug gero padarė savo šaliai; bet ir jo kruvina mirtis nesunaikino amžinai visų tų aukštų vertybių; atsiminkime istorijos išmėgintą žodi: Sanguis martyrum—semen christianorum (kankintinių kraujas—krikščionių sėkla); ir nereikia pamiršti, jog sėjikas, pasėjęs tokias kraujo sėklas žmonijos istorijos vagose, jų užderėjimo gali laukti ne tik dešimtis, bet ir šimtus metų.—Bet jei pačiame Ekvadory,—Dievas žino, kiek tai gali būti ir del pačių ekvadoriečių kaltės —tosios sėklos ir neišaugtų, jos jau yra išaugusios plačiame krikščionijos pasauly; čia pildosi slaptingas Šventojo Rašto žodis: Defunctus adhuc loquitur (mirusis šiuo atveju kalba). Ir Moreno krauju aptaškytas didvyrio paveikslas dar kalba, kalba taip garsiai, jog yra girdimas ir Europoj; tas balsas visai krikščionijai skelbia providencingą (apvaizdišką) Moreno tragedijos uždavinį. Nes ne kas menkesnis, kaip Pijus IX jį išaiškino pasakydamas, jog šis didvyrio paveikslas iškilęs kaip stebūklas, ir mokąs tautas bei jų vadus, politikus, valstybininkus bei valdovus, kaip reikia dirbt politikoj ir valdyt krikščionių valstybes. Rodos dar ne visi krikščionių politikai ir ne visi katalikai paisė šiojo balso; tas vyras jiems šiandien išrodo dar per daug vyriškas, jie dar nebepajiegė išsikapstyt iš modernųjų obalsių terlionės, iš visokių nuolaidų, kompromisų, pataikavimų...

Šimto metų šio vyro sukaktuvėse jo šauksmas bus dar garsesnis ir be abejojimo didės ir skaičius jo balso bei mokslo klausančių, kad krikščioniškoj politikoj kaipo neišvengiamas veiksnys turi reikštis vyriškumas, tasai vyriškumas, kuris turi krikščioniškus principus, pagal juos elgiasi ir, reikalaujant rimtai valandai, už juos taip pat tvirtai ir numiršta. Teikt šitokio krikščioniškos politikos pamokymo šių laikų ir būsimoms kartoms

tai ir yra providencingas kruvinas Moreno mirties uždavinys, tai yra nenykstama, nemirštama Moreno tragedijos vertybė.

Lai ir mūsų krikščioniški politikai iš čia pasimoko.

Pr. Dovydaitis.

P. S. Plačiai galima pasiskaityt: Amora. George—Kaufmann, Don Gabriel Gareia Moreno, Freiburg 1891, Herder.

Petro Dörflerio.

Turtingiausias karžygis.

Pasaka.

Karalius turėjo vienturtę dukterį ir norėjo išleisti ją už vyro. Per šventes rodydavo jai šalies didžiūnus ir girdavo tai tą, tai kitą kaipo tinkamiausią. Bet gražioji karalaitė kiekvieną kartą niekinamai sučiaupdavo lūputes ir sakydavo: „Jis man per mažai turtingas.“

„Koks gi jis turi būti turtingas?“ pykdavo karalius. „Ugi turtingiausias!“ atsakydavo duktė. „Aš turiu gauti vyrą turtingiausią ir tik turtingiausią.“

Karalius širsdavo ir sakydavo, kad turtingiausias esąs karalius Mamona, bet jį velijąs turėti savo priešu, niekad žentu. Tačiau kad buvo senas ir prieš mirdamas malonėjo turėti įpėdinį, nusiuntė į aplinkines šalis, į visus kraštus, pasiuntinį, įsakydamas jam skelbti, ko jo duktė ieškanti. Vargšas, įgijęs drąsos, ir šalių didžiūnai subruzdo pirštis karaliaus dukteriai. Visi norėjo pasirodyti tarp turtingiausių. Taigi didžturčiai išsirengė su auksu, kurį turėjo, ir su auksu, kurį laikė paslėpę, ir keliavo į karaliaus rūmus. Kai vieną dieną karalaitė pažvelgė į vieškelį, tai jis visas žibėjo nelyginant šviesią vasaros naktį paukščių kelias padangėse. Mirgėte mirgėjo auksu išpuošti žirgai, sidabriniais šarvais vyrai, žvilgančios kepurės, blizgą kilmėženkliai, įvairiaspalvės vėliavėlės. Tarnaitės kalbėjo karalaitei: „Visos šalies turtai plaukia pas tave, tik pažiūrėk: jų be galo, be krašto!“

„O man regis, kad aš visus tuos turtus sukraučiau į savo pirštinaitę!“ taip tyčiojosi karalaitė.

Karaliaus būsto didžiojoje Herkulio salėje susirinko jaunikiai. Visi sustojo paeiliui, kaip buvo įėję. Kai pasirodė senasis karalius su šviesiaplauke karalaite, visi susirinkusieji priklaupė prieš senelį širminiu apsiaustu, o jų akys krypo į gražiąją karalaitę, kuri žengė prie tėvo šalies. Ji buvo nuostabiai meili iš veido, bet šalta iš akių; net iš jos rūbų dvelkė rimtumas.

Tuojau prasidėjo retos varžytinės, kuriose turtingiausias galėjo parblokšti didžiūną ir karžygį, kuriose koks dribšas ir ištyžėlis, neužauga ir pusgalvis turėjo progos įgyti garbės vainiką. Pirmutiniai stojo tie, kurie auksą ir pinigus laikė didžiausia dorybe, ir tikėjosi šiandien be vargo laimėsią. Bet, nors jie priskaitė daugybę savo pilių, dideliausių miškų ir pelningų kalnų kasyklų, karalaitė kiekvienam greitai pareikšdavo savo sprendimą, atmetamai pakratydavo savo gražią galvelę ir savo maloniu balseliu tardavo nelaimingą žodį: „Per mažai turtingas!“ Kiti jau buvo nebetenką drąsos, matydami, kad turtingiausieji ir garsingiausieji yra atmesti. Tačiau pasidrąsinę viltimi, kad karalaitė be pilių ir žemės plotų galinti padėti ant svarstyklių ir jaunikio asmenį, pasiryžo nesitraukti iš varžytinių, kol nebus išgirdę iš gražiosios burnelės nelemto sprendimo: „Per mažai turtingas!“

Daugiau jau niekas nebedrįso stoti. Rūstūs ir sutrimę stovėjo aukštakilmiai jaunikaičiai, liūdnai žvalgėsi karalius, o karalaitė sėdėjo savo soste taip rami ir rimta, jog kilusis valandėlei pašiepiamas murmėjimas tuojau nutilo, ir visų akys sekė karalaitės žvilgį, maloniai įbestą į augalotą karžygį, kuris dar vienas beliko nekalbėjęs. Jis buvo aukštesnis už kitus, bet prasčiau už visus apsitaisęs. Galop, visiems ramiai tylint, jisai prabilo: „Karalaite, aš drįstu tikėti, kad tu esi ta brangenybė, kurios aš ieškau; tegul tad ir man bus leista, kvailai nesigiriant, savo turtus aikštėn iškelti“.

Bet karžygis pasakė vien savo vardą, ir gautą paveldėjimą. Buvo tai vienintėlė pilis, kuriai priklausė tiktai keletas menkų kaimų.

„Tai visa, ką esu iš savo tėvų paveldėjęs!“ Tuo tarpu pralėkė per jaunikių eiles pašiepiamas juokas. Apsiniaukęs karalius rūsčiai pažvelgė į jaunikaitį, įtardamas, kad jisai iš jo dukters juokus sau daręs.

Bet tarp juokų ir murmėjimų viską nustelbdamas suskambo jaunikaičio balsas: „Dabar paklausykite ką aš pats iš savęs turiu: mano yra šita ranka, kuri po visų mūsų tautos nelaimių nenusilpo. Ji atrėmė plėšikus ir priešus, kurie veržėsi į mūsų tėvynę. Ji niekad nebuvo pakelta mūsų vargingai tėvynei skriausti, ji niekad nekovojo del aukso ar pelno, niekad su beginkliu kaimynu, niekad su avinėliu, bet visuomet su vilku“.

Visi svečiai išsyk nutilo ir susigėdo. Karžygis savo šarvuota ranka mušėsi į krūtinę ir dar galingesniu balsu šaukė: „Mano yra šita širdis, kuri daugybėje mūšių niekad nesudrebėjo, kuri tačiau virpa ir dreba, matydama veisiantis ir tarpstant savimeilybės slibiną; nenuilstama šita širdis, kuri nuo to laiko, kaip mes mokame duoklę, nė valandėlei neslėpė ir nedangstė gėdos pulti ant kelių prieš nuožmųjį priešą, gėdos del tiekos išdavimų, del tiekos šunygių, del tiekos savanaudžių ir nedorų valdininkų. Nes valstybei smūgis, tai man smūgis; išdavimas, šu-

nybė, nedovanotina daugelio silpnybė liečia ir mane. Aš didžiuojuosi tuo, kad neslepiu tosios gėdos ir sarmatos, bet, priešingai, prisipažįstu, kad ji mane degina, kaip Herkulį Nesso rūbai Etoje, ir kad nuolat aš šauksiu ir dejuosiu, kol tais Nesso rūbais nedėvės priešas.

Man gėda — aš tai viešai išpažįstu — del pamirštos karžygiškos garbės, del silpnos dvasios tų, kuriems pavesta valdyti valstybė, del suktybių ir kyšių ten, kur kiekviena jėga turėtų būti garbingai sunaudota.

Svečiai apsidairė aplinkui. Karalaitė gi linktelėjo priešais ir savo balta rankele užsidengė akis. Nes skaidrūs saulės spinduliai įspindo pro spalvotą langą ir apsiautė karžygio šarvą ir šviesius plaukus, taip kad jis stovėjo lyg kokioje dangiškoje šviesoje. „Daugiau“, sušuko karalaitė, „daugiau — tu turi būti dar turtingesnis!“ Jaunikaitis linktelėjo jai ir dar skambesniu balsu kalbėjo: „Taipjau mano yra ir mūsų tautos išmintis. Ką seneliai iš savo subrendusio patyrimo yra palikę vaikams ir anukams, aš tai esu sužinojęs ir dėmėn įsidėjęs. Ką vaikai dainuoja paupiais, ką senelės, sekdamos pasakas, nusako, ką vaikinas medžiodamas, ką bernas ardamas dainuoja, aš visa tai esu pasisavinęs. Mano yra visos dainos ir giesmės, mano visa tai, ką istorija rašo, ką pasakos yra pramaniusios. Kai kalavijas ilsėjosi ir skydas, apdulkėjęs, kabojo didžiojoje salėje, aš mokiausi vienuolynuose ir aukštosiose mokyklose, idant įgyčiau tai, ką bočiai yra palikę ir šviesūs mokytojai iškėlę iš senovės. Aš sėmiaus iš praeities sandėlių ir susipažinau su visokiu šventu mokslu. Taip, aš keliavau į Salamanką ir Salerną įgyti europiečių ir arabų išminties. Ką yra ištyręs Albertas Didysis, ką išgalvojęs Avicenna, ką sumanęs Eckhardtas, ką nuveikę didvyriai, visa tai yra mano.“

Jaunieji bajoraičiai slinko prie durų ir vienas pro kitą spruko oran. Jau buvo girdėti, kaip žirgai riščia dunda į pakalnę. Pilna vilties sėdėjo karalaitė, bet ūmai atsilošė soste jos tiesus kūnas ir atrodė pailsęs, nuvargęs, kaip ir sulaužytas. Lyg daina skambėjo tai, ką karžygis pasakojo apie savo turtą. „Mano yra kalnai ir pilys, miestai ir upės, vienuolynai ir slėniai nuo Alpų sniegynų ligi šiaurės ledynų. Dar mokiniu keliaudamas aš įgijau visų turtų, kurių gamta yra suteikusi mūsų šaliai, kuriuos mokslininkų rankos krovė ir tvarkė. O, aš žinau visas dangų remiančias miestų šventyklas, visas auksakalių brangenybes, dailininkų akmenis ir spalvų kūrinius, vienuolynus, kurie, rodos, lyg Dievo tarnai meldžiasi, ir stiproves, kurios lyg šarvuoti dangaus karžygiai stovi sargyboje“.

Jau tik vienas karalius beliko prie dukters, dešine ranka glostydamas savo ilgą žilą barzdą, nuleidęs galvą, o karalaitė palenkė savo galvelę ir užsimerkė akis, lyg norėdama be jokios kliūties stebėti karžygio turtus.

„Taipjau mano yra ne tiktai mano tarnų ir valdinių kūnas. Jie man priklauso visa savo esybe. Man jojant pro savo pilį ir

kaimus, apstoja mane seneliai ir laimina: Dėkui tau, kad išdeginai žmogžudžių lindynes! Motinos kelia ant rankų savo vaikus aukštyn ir šaukia: Žiūrėkite. tai mūsų viešpats ir tėvas. Tai mūsų valdovų ainis. Jis išnaikino vilkus, jis saugoja, kad tėvai be baimės ir išgąsčio dirbtų žemę ir be didelio vargo pelnytų jums duonos ir pieno. Jisai rūpinasi jumis; jo gyvybė — jūsų gyvybė. O jauni stiprūs vyrukai nuošaliai melste mane meldžia: Valstybę, kaip drūnijantį medį, graužia savimeilybės ir luomų nesantaikos kirminas. Svetimi naudojasi jos gėrybėmis. Kada mus pašauksi, kaip kad šaukė Otonas prieš hūnus. Su tavim nebijom žūti, eisim kad ir prieš velnią!"

Dabar karalius iš pradžių palengva, paskui smarkiais žingsniais apleido salę. Gilus raudonumas aptraukė skaistų karalaitės veidą; kai išvydo pasilikusi viena su galinguoju karžygiu, jos krūtinė alsavo. Ji lyg norėjo kalbėti, gintis, bet neįstengė.

Jisai paėjėjo artyn ir kalbėjo, lyg pats su savim šnekėdamas: „Tau, karalaite, aš galiu apreikšti savo slapčiausias brangenybes, kurias slėpiau nuo tėvo ir motinos. Mano yra ir pavasario gėlės, kai aš jodamas ar medžiodamas bastausi slėniuose Net ir tada, kada aš joju kovot su priešu ir kada gėda bei sarmata graužia man širdį, nepamirštu stebėtis gėlelėmis ir su jomis lyg su broleliais ir sesutėmis meiliai pasikalbėti. Mano yra girios paukštelių giesmės. Kad rūpesčių apimtas sėdžiu savo kambaryje ir po kovų bei nepasisekimų ilsiuosi, tad jos mane ramina savo maloniu skambėjimu ir gaivina lyg kokiu gydomu vaistu. Taipjau po dienos vargų man priklauso ir dangaus sietynai. Nes, kuomet visi sutvėrimai ilsisi, aš negaliu iškęsti neatsidengęs nakties paslapčių, nesiveržęs nuo žiburiuotais vabalėliais apsėtos žemės ligi žvaigždėto dangaus ir nesigrožėjęs pasaulio begalybėmis".

Valandėlei jis nutilo. Karalaitė nuleido savo galvelę ant sulenktos per alkūnę rankelės ir palengva verkė. Dar nuoširdžias ir gyviau, lyg melste melsdamasis, karžygis tęsė toliau: „Man" yra mažučiai ir pavargėliai. Kas reikalingiausias pagalbos, kau silpniausias, tai vis mano. Bet mano yra ir didžiausieji ir kilo niausieji, nes Jisai, visų didžiausiasis ir visų kilniausiasis, yra mano ir aš Jam esu atsidavęs su giliausia pagarba ir visišku pasitikėjimu. Nors visos kitos gėrybės žlugtų, Jisai visuomet daro mane turtingą. Jisai man davė šitos viską apimančios meilės".

Dabar ištiesė karalaitė savo ranką ir sušuko lyg nusigandusi: „Gana tau, tu turtingiausias; aš vargšė; gana, tu man per turtingas!".

Bet karžygis drebančiu iš susigraudinimo balsu kalbėjo: „Taip, nuo šios valandėlės aš esu visų turtingiausias, nes ir tu, karalaite, visų mergelių turtingiausioji, esi mano".

Ir kai tik jisai, reikšdamas savo pagarbą ir meilę, prie jos priklaupė, prieangyje suskambėjo muzika. Dviem eiliom įėjo į apytamsią salę su degančiais žibintais karaliaus tarnai, gražūs ir vinklūs, kaip gegužės mėnesį vyšnių medeliai. Šauklys, palypėjęs ant estrados, trimitu užtrimitavo ir šaukė į visas keturias pasaulio šalis: „Turtingiausias karžygis surastas ir karalius atiduoda jam savo vienturtės dukters ranką".

Paskui turtingiausias karžygis vedė turtingiausiąją karalaitę prie altoriaus. Dingo pilys, žlugo didžiuoklės giminės, supuvo, surūdijo, išnyko jų turtai. Bet tie turtai, kuriuos, dermėje gyvendami, saugojo ir daugino turtingiausis karžygis ir jo žmona, eina iš kartos į kartą ir ligi šios dienos jie daro mus turtingus.

X.

J. Grinius.

Jaunuolis minčių žaibuose.

Štai prieš tavo veidą stovi galingas Teisėjas ir klausia tavęs:

—Žmogau! Jaunuoli!.. Ar žinai, kas tu esi? Tu tyli ir stebiesi... Tu stebiesi, nes niekad sau tokio klausimo nestatei, ir nežinai kaip atsakyti...

Vėl tavęs klausia galingas ir amžinas Teisėjas:

— Žmogau!.. Jaunuoli!.. Kam tu gyveni, ir kur begyvendamas žengi?..

Tu tyli nuleidęs akis... Tu tyli, nes apie tai savęs niekada neklausei; ir nuleidai akis, nes nežinojimo gėda tau jas degina.

Ir vėl tavęs klausia rūstus, galingas ir amžinas Teisėjas:

— Žmogau!.. Jaunuoli!.. Kokiais keliais tu žengi?

Tu tyli nusiminęs... Tu tyli, nors begyvendamas senai savo keliais vaikščioji, tik nežinai kokiais; tu nusiminei, nes pasijutai esąs klaikioje dykumos tamsoje ir tu pats esi tamsa. Tada teisus, rūstus, galingas ir amžinas Teisėjas tarė į tave:

— Jaunuoli!.. Tu esi gėlė, kuri čiulpia iš purvų sultis savo šaknimis, lyg rankomis, laikydamosi žemės, o savo viršūnės žiedais bučiuodama saulės spindulius.

Jaunuoli!.. Tu esi gėlė, kuri gyvena nakties tamsoje ir dienos skaistume.

Kaip baisi audringa su perkūnais žaibais ir lietum naktis nuplauna nuo gėlės dulkes ir parodo jai skaidrią, saulėtą, gyvy-

bės ir džiaugsmo dieną, taip kartūs skausmai nuplauna kūno geidulius ir parodo sielos džiaugsmo ir meilės saulę.

Jaunuoli!.. Tu esi diena ir naktis!

Jei nebūtų nakties klaikumas,—tu nemokėtumei įvertinti dienos džiaugsmo; jei neturėtum kūno teikiamų sielai skausmų — tu nesuprastum sielos laimės. Kaip diena, kovodama su naktimi, suteikia pasauliui gyvybės, taip siela grumdamosi su kūnu suteikia tau amžiną vertybę!

Žmogau! Jaunuoli! Tu esi nekaltas balandėlis ir plešrusis aras!

Žmogau! tu esi tylus avinėlis ir kraugeris liūtas! Tu pamatęs silpnesnį, netokį, kaip tu, kaip liūtas, puoli savo brolį, atėmi jam visa, sudraskai jo rūbus, išplėši širdį ir palieki jį nuogą, palieki ašaras ir kraują; bet užklaustas, kas tai padarė—tu nuleidęs galvą stovi ir tyli, kaip avinėlis.

Žmogau! Tu esi angelas ir velnias! Nes tavo siela yra angelas ir jo lūpomis garbini Viešpatį, o savo darbais esi biauresnis už velnią!..

Bet, Jaunuoli, atmink!.. Kad gėlė, paslėpusi, šaknis, žiedais stiebiasi į saulę, diena pergali naktį, nes kitaip įvyktų amžina mirtis, o dabar kunkuliuoja gyvybė; žemės gyvybių kraujais susitepęs aras, skraido saulėtoj erdvėj ir gyvena kalnų aukštybėse; ir liūtas prieš teismą nori būti avinėliu; o velnias tik todel neapykantoje grumiasi su angelu, nes praradęs Šviesą nebegali jon sugrįžti. Visi šaukia:

— Saulės!.. Saulės!.. Saulės!..

Jaunuoli!.. O ko tu trokšti?

Kai aš tau pasakiau kas tu esi, tu susimąstei; o dabar aš matau, jog tu spaudi prie lūpų lelijos žiedą, ir žinau, kad žiedui suvytus tu savo ašaromis norėsi atgaivinti.

Jaunuoli!.. Tu bučiuoji žiedą, nes jį myli, kaip kūdikis. Tu ji myli todel, nes jis yra tau geras ir gražus. O taip darydamas esi teisus!

Jaunuoli!.. Aš tau sakau: tu nori siekti to, kas Tiesa, Geris ir Grožis,—o tai yra Meilė!

Jaunuoli!.. Tu turi būti diena, o ne naktis; ne liūtas—bet avinėlis; ne velnias —bet angelas!

Jaunuoli!.. Kardu perverk sau krūtinę ir įdėk naują Meilės Širdį!

Jaunuoli!.. Savo nuliudymą pakeisk džiaugsmu! Savo suvargintą veidą nuplauk ašarų rasa ir apsivilk ilgais, baltais, nekaltybės rūbais! Pakelk savo nuleistą galvą ir papuošk ją ąžuolo ar lauko vainiku!

Jaunuoli!.. Matau tavo veidas nušvito ir tu susimastei: tu klausi, ką galįs padaryti, kai gyvenimas yra klaiki naktis, ir vos retkarčisis išvysti amžinosios Meilės žvaigždelę.

Taip, Jaunuoli!.. Jei gyvenimas būtų naktis, jei joj nespindėtų nei viena žvaigždė—tu nežinotum jog yra gyvenimo diena, tada tu pats būtumei naktis ir nematytumei savęs. Jei šviesos nebūtų, tu netrokštum, nes ko nėra, tu to nežinai.

Jaunuoli!.. Paimk į rankas Vilties švyturį ir šviesk sau kelią, jei juodi debesys tau žvaigždę užtemdytų.

Jaunuoli! Iš savo švyturio paleisk galingus tiesos žaibus, kad jie savo skaistumu perskriostų tamsias gelmes. Tu žaibuok tol, kol nušviesi savo brolių širdį ir sujudinsi jų protą. O tada jie išvydę susirinks apie tave ir padės keliauti tolimą kelionę.

Jaunuoli! Tavo žaibai turi būti už visa galingesni!

Jaunuoli! Aš tavo veide dar matau nusiminimą — tu bijai erškėčiuoto kelio ir dygliuotų tvorų, kuriuos sutiksi kely.

Jei bijai dyglių—neskink nei rožės, nes tu jos nevertas.

Kas be darbo nori nuskinti vaisių, tas nevertas žmogaus vardo.

Kas šaukia, o nedirba—nebus išgirstas, ir jo šauksmas kaip tyruose šaukiantis balsas, liks be atbalsio.

Jaunuoli! Jei matydamas Meilės žvaigždę nežengi pirmyn, nes bijai dygliais sužeisti savo kojas — esi vertas pasmerkimo tamsybėse!

Jaunuoli! Jei tu negali iškęsti gyvenimo dyglių,—kaip tu pažinsi Meilės džiaugsmą?..

Jei tu nesiryžti didžio darbo padaryti ir skausmų nugalėti — tu nesi vertas jaunuolio vardo, nes esi senis.

Jaunime! Tau tik todel rankosna duotas ateities vairas, nes pasitikėta tavo jaunomis jėgomis ir darbais. Tu turi perkeisti pasaulio veidą ir nušviesti Meilės spinduliais.

Jaunuoli! Aš tavo veide matau abejojimą—tu nežinai ar galėsi mano įsakymą išpildyti, nes matai aklas žmonių minias ir jų beprotišką juoką.

Taip, Jaunuoli! Minia juokiasi, tyčiuojasi, dantimis griežia ir pasiutime meta akmenimis į didžius vyrus—šviesios Ateities nešėjus, kurie drįsta miniai kartų tiesos žodį į akis pasakyti! Bet toji minia ir dreba, kai tiesos žaibai pasiekia ledu užšalusią jos širdį.

Jaunuoli! Ar tu pasiliksi minioje ir gerėsies jos teikiama garbe, ar esi vienas su Tiesos švyturiu minios pasityčiojimų lydimas?

Jaunuoli!.. Kas pasilieka minioje jos gerbiamas, tas stovi vietoje, apsitraukia rūdimis ir lieka kūno vergas; o kas žengia minios priešaky, to veidan nuolat spindi Meilės žvaigždelės spinduliai, ir su juo yra Amžinas ir Galingas pasaulio Viešpats!

Jaunuoli! Vardan Amžinosios Tiesos tu turi atsižadėti savo kūno, kad gatėtumei lenktiniauti su padangių arais.

Jaunuoli! Jei tu negali savęs atsižadėti, jei tu nedrįsti paimti į rankas ir iškelti Tiesos Žibinto, jei nedrįsti lenktiniauti su arais, jei negali vesti minių į Meilės Karaliją—paleisk ateities

vairą iš savo rankų, nes tu nieko savy neturi, nes esi elgeta, kuriam beliko jo sulaužytos lazdos, esi gyvas lavonas — žmonijos našta!

Jaunuoli! Jei tu, kupinas jėgų, negali didžių darbų padaryti, jei negali perkeisti žemės veido, tai kas tai padarys? Jei tu tai atsisakai padaryti,—stok prie paniekos stulpo žmonijos kely, ir tegu kiekvienas praeivis spiaudo į tave, tegu žmonių giminės vadins tave Paniekintu, nes norėjai garbės, neparodęs darbų, nes norėjai papuošti savo galvą žiedais, nenuplovęs nuo veido dulkių.

Jaunuoli! Neskink vos pražydusių žiedų su visais pumpurais, nes kai juos nuskinsi, tik vieni stagarai bepaliks. Žiedeliai suvys ir vaisių nesulauksi. Tu skini žiedus ir pumpurus del valandėlės kvapsnio, ir netenki vaisiaus, kuris tau gyvybę būtų palaikęs!

Jaunuoli! Aš matau, tu supratai mane, ir tavo veide suspindo drąsa ir pasiryžimas. Tavo veidas nukreiptas į Meilės Žvaigždę tu nesidairai atgal, nežiūri į savo šešėlį.

Jaunuoli! Paimk žibintą į rankas, paleisk galingus žaibus, kad jie perskrostų tamsybių gelmes ir rodyk kelią į Meilės Žvaigždę. Jos spinduliais sutirpink žiemos ledus, ir Gyvosios Meilės liepsnomis uždek žmonijos širdį.

Taip tarė teisus, rūstus ir galingas ir amžinas Teisėjas...

Žagaro.

Mūsų rožės.

Tvanki, įkaitusi šokių salė... Karšta svagulinga atmosfera... Jaunimas raudonais veidais, jų kaktos nurasoję, plaukai sudrėkę... akys žvilgančios...

Sukasi triukšmingas milžinas-ratanas, ir iš tūkstančių jaunų krūtinių veržiasi, skamba:

— Mūsų rožės gražiai žydi... gražiai žaliuoja... Duslūs balsai maigosi ir nyksta... Pinasi vylingi žvilgiai...

— Mūsų rožės gražiai žydi... pakeltu ūpu, atviromis širdimis, beprasmiai šaukia įsilinksminęs jaunimas. Dainuoja... klykia...

— Mūsų rožės... mūsų rožės... svaigulingame sukuryje dreba jaunos mergaitės širdis, kuri dar neragavo gyvenimo dyglių.

— Mūsų rožės žaliuoja... žydi... tvirtu tonu basuoja jaunas pusgirtis karys, sukdamas rataną su jaunute „rože“.

Žaislas sukuriuoja, sumišta, o linksmi žaidėjai tik šaukia, šaukia...

— Mūsų rožės... rožės... rožės...

Haotingus balsus kartoja šaltas, bejausmis mūras... jis pripratęs — nykus aidi jo monotoninis balsas...

Tai mūsų pavasaris, mūsų rožės — raudonos žydi... žaliuoja...

. . . . . .

Saulėtą gegužio vakarą žaliam pagiryj, laisvam ore, vėl sukasi milžinas-ratanas, ir jauni baltai pasipuošę, apsikaišę gėlėmis žaidėjai vėl linksmi dainuoja:

— Mūsų rožės gražiai žydi... žaliuoja...

Senutis miškas, atsikleidęs savo paslaptingąją amžinųjų pasakų skrynią, verčiasi, ieško ir... nuliūsta, neradęs pasakos — jaunimo rožės. Dabar jis susimąstęs tveria, pina naują rožės pasaką ir jąja kupina savo paslapčių žinyną... Už metų — kitų naują pasaką seka pasauliui.

Švelnus vėjelis, lengvučiais sparnais bešlamėdamas žaliuose beržų lapeliuose, eglynų skujuose, skleidžia savo amžinų gaidų knygą ir... verkšlena, neradęs jaunimo rožės gaidų. Ir jis tuoj margina naujus lapus, tveria gaidas ir tyliu šlamesiu jau suokia, gieda, taria...

— Rožes... rožes... žydi, žaliuoja...

O jaunimas, lyg apsvaigęs, dainuoja, rėkia... balsai sukuriuoja... išsiskiria susipynęs, duslūs...

— Mūsų rožės... rožės, rožės...

Nutupia ant šakos raibasparnė gegutėlė, dairosi... klausosi... stebisi, bet nesupratusi, neišmokusi jaunimo giesmės, nusikvatoja ir nulekia...

Jau vakaras... jau naktis... žaislai ūžia... Prasiskverbdamas pro medžių šakas, žiūri šaltas, sidabrinis mėnulis, klausosi, stebisi... šaltais spinduliais bučiuoja mergužės veidą ir liūdnai kartoja:

— Rože... rože!... Kame rožė?... Kur jos grožė?...

Tai mūsų pavasario gražiosios, raudonosios rožės . . .

. . . . . .

Daržely prie rožių krūmo jauna mergužėlė svajonėlėmis rankioja senus atsiminimus ir, įsižiūrėjusi į gražų, raudoną rožės žiedą, tyliai kužda:

— Mūsų rožės gražiai žydi, gražiai žaliuoja...

Tas pats sidabrinis mėnulis, apliejęs rožės žiedą šalta rasuže, vėl glosto mergužės veidą, išmėtinėja.

— Kame rožė?... Kame rožė ir jos grožė?...

Liūdna mergužėlei.. bučiuoja raudoną rožės žiedą, jo lapelius vilgo graudžiomis ašarėlėmis, o rožės žiedas vilgo jos lūpas sidabro rasa...

O šit kryžius... šit jo šešėlis darželio žolynuose... Pažvelgė mergaitė į kryžių... Erškėčiais vainikuotą galvą nulenkęs, žiūri į ją Išganytojas... nukankintas, išvargęs... bet toks geras... meilus... Iš Jo skleidžiasi gyvybės spinduliai ir vadina į save... iš Jo trykšta dorybių rasa jaunystės rožei gaivinti...

Ilgai ilgai verkė mergužėlė ir aprimo.

Mūsų pavasario raudonos ir skaisčios rožės žaliuoja, žydi. Gaivinkim jas Kristaus dorybių rasa.

JUOZAS PAUKŠTELIS.

Pavasario žiedai.

ALYVOS.

Šit palangėj taip ankstyvos
Jau sužydo mums alyvos,
Skaisčios gyvos!..
Tik mirguoja, tik linguoja,
Ar nerimsta, ar svajoja?..
Gal sapnuoja!..
Kad sapnužius spėt mokėčiau
Paklausyčiau, patylėčiau
Ir išspėčiau...
Ir kvepėjimas pašėlęs —
Kaip sesutės brangios gėlės
Lelijėlės...
Atdarysiu gryčios langą,
Gal įleis man kvapo bangą
Džiaugsmo bangą.

ROŽĖS.

Nesulaukę nė rytojaus
Lyg numestos ugnys rojaus
Rožės pražydėjo.
Jos raudonos tik žybčioja,
Prie savęs vis linksi, moja...
Argi pamylėjo?
Kad pavirsčiau gi paukšteliu,
Pasislėpęs tarp šakelių
Dainą uždainuočiau.

Gal jų meilę aš pajausčiau,
Pakvepenčiau, prisiglausčiau,
Ir karštai myluočiau...

JEZMINAI.

Ei sesute, ar žinai,
Kad sužydo nesenai
Jezminai?!.
Kai vėjelis tik papūs,
Plauks jų kvapas taip skanus
Kaip midus...
Eikim mudu pamažu
Jezmiginan, ten gražu,
Kiek dažų!..
Tu žiedelių prisiskink,
Seną kryžių atsimink,
Padabink!..
Eikim, sese, kiek greičiau
Jezminėliai žydi jau,
Kvepia jau!

JUOZAS PAUKSTELIS.

Jaunatvės rytui.

Jaunatvės ryte, sukuringas!..
Tavyj troškimai, kaip ugnis
Karštai liepsnoja, verda vis...
Ei ryte, skaistus ir liepsningas!..
Aušros sparnais aukštyn pakilki...
Ir jauna giesme mums prabilki...
Prikelki žemės saulę naują,
Kuri slapčia ligšiol keliauja...
Jaunatvės ryte, tu malonus,
Tu meilės žadinam's svajoji,
Dainelių supomas liuliuoji!..
Ei ryte, sėki milijonus
Gražių jausmų mums į krūtinę
Paleisk svajonių ilgą pynę...
O į širdies karštas žarijas
Sodink mums rožes ir lelijas!..
Jaunatvės ryte, tu drąsuoli!..
Nukalk tiesos karštus kardus —

Mes kovą kelsme prieš vargus,
Iškirsme jų kiečiausį guolį...
Mes skirsme kelią, tęsme žygį
Į šalį kur laimužė žydi,
Gal ten surasime šaltinį,
Kur trykšta grožio perlai gryni.
Jaunatvės ryte užsimoki
Pirmyn, kaip audros, virk, kovoki!

Mano draugams.

Aš juk nekaltas, kad dainuoti,
Linksmai jūs tarpe negaliu,
Ir kad tik liūdnai niūniuoti
Temoku, žengdamas keliu.
Nepykit, kad linksmam būryje,
Tarp šokių, muzikos, juokų,
Džiaugsmų mišriajam sukuryje.
Iš tolo rymau nuo kitų:
Už sàlionus, puikiai išpuoštus,
Už muzikos linksmos garsus
Labiau man tinka pievoj puokštės
Ir paukščių čiulbesys skardus.
Ne aš juk kaltas, kad gimtinės
Miškų žaliųjų šlamesys
Labiau ramina man krūtinę
Neg trankus miesto bildesys.
Nebarkit, kad už ponų rūmus
Su krikštoliniais jų langais,
Man tink surūkusios nuo dūmų
Bakužės su žaliais stogais.
Nejuokitės, kad iš karto
Mylėt nemoku dvi ar tris:
Krūtinėje pilna man karščio
Viena tik teplaka širdis.
Tat džiaugkitės sau, užkit, šokit,
Smagumų semkit įvalias,
Linksmybių sau visur ieškokit,
Penkias mylėkit ar šešias!
Tik jūs palikit mane vieną:
Liudėti skausmas kai užeis,
Nakties gerėties mėnesiena
Ar džiaugtis ryto spinduliais.

25. VII-18. *Pr. Žvalgonis.*

Ir aš noriu būti inteligentas.

Daug pagyrų vertas d-gas Vyturys, pagaminęs mums „Ateities“ 2 nr. „Gyvenimo Balsuos“ tikrai aktualų, gyvą straipsnelį: „Pasirūpinkime kaimo inteligentija“. Pilniausiai pritardamas d-gui Vyturiui, pasistengsiu iš savo pusės dar keletą minčių pateikti.

Visi gerai žinome, kaip išsiilgę namiškiai, pažįstami laukia pargrįžtant mums ar tai Velykų, ar vasaros atostogoms namon. Jie net dienas skaito. O ko jie laukia? Gal vien tiktai pasidžiaugti, iš tolo pasižiūrėti kaip gimnazisto-ės rūbai atrodo, sagutės žvilga? Visai ne. Jiems kas kitas rūpi. Teisingai d-gas Vyturys sako, kad nevisiems prieinamas yra mokslas, o ypač aukštesnis. O mūsų broliai, sesutės namie, kaimuos pasilikę irgi trokšta šviesos, mokslo, jie taipgi nori būti inteligentai. Taigi jie ir laukia mūsų pargrįštant, laukia pasižiūrėti kaip mes atrodome, ką kalbame, kaip apsieiname. Atsiminkime tuos pavasarninkų susirinkimus. Štai jaunuolis, pargrįžęs iš miesto atostogų, laiko paskaitą. Visų susirinkusiųjų akys įsmeigtos į jauną kalbėtoją, būsimąjį inteligentą. Godžiai jie gaudo kiekvieną žodį. O iš veido išraiškos, iš akių spindėjimo stačiai gali išskaityti geismą: „ir aš noriu būti inteligentas“. Bet kas tas yra inteligentas? Ir ar kaimo jaunimas negali būti inteligentiškas? Kodel ne? Pažiūrėkime, ką žodis inteligentas etimologiniai ir faktinai reiškia. Visi žinome, kad mūsų žodis inteligentas yra lotynų kilmės ir paeina nuo žodžio intelligentia. Tas žodis lotynų kalbo,e turi keleriopą reikšmę, k. a. protas, supratimas, išmanymas, sąvoka, suvokimas, mokėjimas, žinija, išmintis, dailės skonis, atjautimas, ir kitaip. Iš to galime padaryti išvadą, kad mūsų žodis inteligentas reiškia rimtą pilną išminties žmogų. Užtat ir mūsų sodžiaus rimtas, išmintingas jaunimas galėtų būt vadinamas inteligentiškas jaunimas. Bet vienų mokslo žinių dar negana inteligentui. Imkime pavyzdį. Štai tūlas X baigė Lietuvos Universitetą, gavo mokslo laipsnį. Parvažiuoja namon. Subėga kaimynai, pažįstami sveikinti naują mokslininką, palinkėti geros ateities. O ką tasai jaunas žmogus daro? Jeigu jisai mokės padėkoti už nuoširdumą, jeigu mokės su kiekvienu mandagiai pakalbėti, nesididžiuos įgytuoju mokslu, priešingai, naujausių mokslo žinių teiks susirinkusiems, — visi vienu žodžiu tars, kad šis jaunuolis tikras inteligentas yra. Priešingai,—jeigu savo išdidžiu pasipūtusiu apsiėjimu stums nuo savęs, arba pradės pajuokti susirinkusius, bartis, koliotis, keikti, pašiepti tikybinius saviškių įsitikrinimus, na dovanokit, su tokiu nei iš tolo nenorės susitikti, nebent būtino reikalo verčiami, ir sakyte sakys, kad nors žmogus baigęs mokslus, bet „storžievis“ pasiliko. Sis samprotavimas įrodo, kad šalia mokslo inteligentas dar turi būti mandagus, pilnas išminties.

Mums, ateitininkams, nevertėtų tai pamiršti, norint šiokios tokios įtakos į sodžiaus jaunimą turėti. Eidami mūsų broliams, sesutėms pagalbon, privalome ir jų protui mokslo žinių teikti ir jų apsiėjimą sukultūrinti, sušvelninti. Aišku, čia didžiausios įsvaros turės mūsų pačių apsiėjimas, mažiau žodžiai. Tad norint sodžiaus jaunimą inteligentais padaryti, pirmiausia mes patys turime būti inteligentai, žinoma, kiek mūsų išmintis ir amžius leis. Kad pilni inteligentai taptume, nemaža reikės darbo. Bet jo nebijokime. Pirmiausiai savo pamokas atlikime kuosąžiniškiausiai. Semkime žinių, kol mums yra duotas laikas. Neužilgo ateis laikas, kad tas žinias kitiems privalėsime teikti. Antra, išmokime mandagumo. Mandagus jaunuolis niekad nepraloš. Jis bus visų mylimas, gerbiamas, su džiaugsmu priimamas. Suprantama, čia nenoriu išdėstyti visas mandagumo taisykles. Tai atliks, manau, mūsų kuopų, kuopelių susirinkimuose šiuo reikalu susidomėję draugai ir draugės, patiekdami gyvu žodžiu plačius referatus-paskaitas. Už tą malonų patarnavimą bus visi nariai labai dėkingi.

Čia norėčiau draugams-ėms mažą projektėlį patiekti. Jisai liečia kiekvieno ateitininko-ės asmenį. Mes norime visi būti pilnoj prasmėje inteligentai. Tai atsiekiama per darbą. Bet kad šis darbas būtų pasekmingesnis, ar nevertėtų mums savos rūšies apyskaitą vesti. Aišku, jos niekas neprivalėtų matyti be mūsų žinios. Ši apyskaita, sakyčiau mėnesinė, apimtų mūsų mokslo ir elgimosi sritį. Konkrečiai šis projektas taip atrodytų. Pasigaminama nedidelį sąsiuvinėlį. Pirmam puslapyje įrašome: *„Ir aš noriu būti inteligentas“*. Antrąjį puslapį daliname pusiau. Viršuj rašome: „Mėnesinė apyskaita“, arba apžvalga. Žemiau kiekvienoj puslapio dalyj rašome po žodį: „Mokslas“, „Elgimasis“. Kiek žemiau: „per šį mėnesį pasiryžtu padaryti“: ir mokslo dalyj įrašoma pasiryžimai, pv. Tikybos reikalai; išsiaiškinsiu Dievo esimo proto įrodymus; ir t. t. Istorija: pagilinsiu mano žinias apie Lietuvos istoriją XVIII amž. Menas: sužinosiu stilių rūšis ir kuomi jie skiriasi; išmoksiu dainuoti, giedoti... Gamtos: patyrinėsiu N. N. srities mūsų augalų vardus etc. „Elgimosi“ dalyj, įrašome: „būsiu mandagus-i: svetur ir namieje; su tėvais, broliais, sesutėmis, tarnais“ ir kitais. Žemiau tame pat puslapyje įrašome: „turiu atprasti nuo šių nemandagių įpročių...“ pv. spiaudymo į šalis, garsaus juoko, pašiepimo, pavydo, keiksmo žodžių ir t. t. Dar žemiau: „Pasistengsiu įprasti: pv. būti punktualus kėlime, gulime, pamokų priruošime; valdyti vaizduotę etc. Dešiniame, t. y. trečiam puslapyje būtų pažymima kas mokslo ir elgimosi srity atsiekta: kas gero padaryta ir kame prieš savo pasiryžimus mėnesio metu prasižengta. Toliau būtų mėnesiai lyginama, etc.

Nedrįstu tvirtinti, kad šis sumanymėlis būtų visų geriausis. Ne. Visų geriausiąjį pasigamins kiekvienas-a sulig savo skoniu

ir noru. Bet visgi mums reikia žinoti, kad inteligento vardą užsitarnauti nėra taip lengva, — reikia visą savo asmenybę sukultūrinti. Ir mes to atsieksime, nes mes ne vien sau tą pažibą įgyti geidžiame, bet mūsų kilnios idejos vedami „viską atnaujinti Kristuje“, stengte stengsimės visus, kiek galint, mūsų brolius, sesutes prie tiesos ir kultūros vesti. O šis dalykas vertas didelių pastangų. Mūsų noras, troškimas, tai kad visa Lietuva pažintų tiesą, įgytų mokslo kiek galint daugiau, pamylėtų savo amžiną paskyrimą, kad pas mus dora žydėtų, meilė, sutikimas klestėtų. Su šiais dvasios turtais greta mūsų Tautos gerbuvis žengia. Ir mūsų, draugai-ės, bus ateitis skaisti, netokia kaip dabartis įvairiomis bedievybės „Bangomis“ ir liberalizmo rūkais aptraukta. Mes žinome kur einame. Mes einame i skaisčią Lietuvos ateitį. Kad ateitis toji tikrai būtų skaisti, pasiryžkime ir ieškokime būdų iš tiesų tapti tikrais inteligentais, o tuomet ir kaimui-sodžiui be vargo sugebėsime priruošti tinkamų inteligentų. Ateitininkai-ės, padarykime Lietuvą ateityj inteligentų šalimi.

K. Bitikas.

Žemaičių Ateitininkų darbuotė.

Pirmoji žemaičių ateitininkų konferencija.

Žemaičių ateitininkų veikimas buvo silpnas. Moksleivijos buvo nedaug, toli nuo viens kito, susisiekimas sunkus, centras toli ir retas kuris galėjo kur atsilankyti.

Bet taip ilgai negalėjo būti. Prasilavinęs jaunimas pradeda judėti ir savo draugus judinti. Ir šit praeitų atostogų laike liepos 8 d. įvyksta Žemaičių Kalvarijoj Didžiųjų atlaidų laike pirmoji Žemaičių ateitininkų konferencija. Nedidelė ji buvo, tedalyvavo vos 50—70 asmenų, tačiau be pasekmių visgi nepaliko.

Skaityta paskaita „Žmoniškumas“, tartasi įvairiais reikalais, priimta sekanti rezoliucija: „Sukėlimui Žemaičiuose didesnio krikščioniškos moksleivijos veikimo ir paraginimui jaunuomenės į mokslą nutariame: 1) Žemaičiai katalikai moksleiviai (ateitininkai) laikyties artimiausioj vienybėj. 2) Kasmet šaukti Žemaičiuose konferenciją, ar kongresą. Konferencija nustato, kuriai kuopai šaukti sekančią konferenciją, kuri turi susitarti su kitoms del laiko, vietos, dienotvarkės. 3) Siųsti metuose kartą iš savo kuopos į kitą delegatą su paskaita ir žinių pasidalinimu. 4) Laikyti artimiausių ryšių su Žemaičiais studentais ir baigusiais mokslą ateitininkais

ir 5) Raginti tikinčiąją liaudį leisti jaunuomenę į mokslą". Kita rytą 3 val. visa konferencija išklausė mišių, priėmė komuniją ir savo procesija apėjo kryžiaus kelius.

Sekančią konferenciją pavesta sušaukti Telšių kuopai.

Rengiamasi antrai konferencijai.

Šit jau pavasaris pastojo ir vasara artinas. Telšių at-kų kuopa rūpinasi pavestu dalyku. Buvo išrinkta susisiekimo komisija šiai konferencijai šaukt, bet, šiai atsisakius, darbą pasiėmė vienas kuopos narių.

Svarbesniais konferencijos dalykais atsiklausiama aplinkraščiais kuopų nuomonės. Iš pasiūlytų konferecijai vietų (Plungė, Žem. Kalvarija, Kretinga) Švėkšnos, Kretingos, Plungės, Telšių ir Kražių kuopos norėjo Kretingoj. Tad konferencija turėtų būti Kretingoj. Kretingos vienuolyno vedėjas sutiko duoti salę ir apsigyvenimui vietos. Konferencijon kviečiama keletas mokslo vyrų, kurie paskaitytų paskaitų. Jei šie sutiktų, tad konferencijoj gal dalyvautų netik atstovai nuo 10 narių vienas, bet visi tikrieji nariai ir dar katalikai mokytojai ir kiti asmenys-svečiai. Dedama pastangos, kad traukiniu važiavimas būtų papigintas.

Konferencija gal tęsis porą dienų. Jai pasibaigus kuopos pritaria padaryt ekskursiją į Palangą ir Klaipėdą. Kas norėtų žinoti apie šią konferenciją daugiau ir jcje dalyvaut, tesikreipia šiuo adresu: Telšiai, Gimnazija, P. Sūdžiui. Tik atsakymui prašome pridėti pašto ženklą.

Turiu pastebėt, kad visos stipresnės Žemaičių ateitininkų kuopos dalyvaus bendrojoj ateitininkų konferencijoj. Ši gi konferencija yra daugiau lavinimo, draugingumo konferencija, Žemaičių ateitininkam skirta.

Dabartinis žemaičių kuopų veikimas.

Genys margas, svietas dar margesnis. Tas pats ir pas mus. Prie vienų mokyklų veikia stiprios, skaitlingos kuopos, kitur gi neleidžiama katalikam moksleiviam ir pasirodyti.

Prie stiprių kuopų galima skaityti Telšių, Plungės, Skuodo, Kražių, Kretingos kuopos. Jų veikimo čia nebepasakosiu; manau jos pačios tą padarys. Be to jos nesuskubo šiam straipsniui prašytų žinių pristatyti; jei kurios neparašys pačios, tai sekančiame numery teks jų darbuotę trumpai pasakyti.

Dabartiniu laiku įėjo į pastovesnes vėžes Švėkšnos kuopa. Jau daroma dažniau susirinkimai su paskaitomis, įsistei gė eucharistininkų sekcija, leidžiamas šafirografuotas laikraštis „Lavinkis". Čia buvo kuopoj netvarkos, nes į susirinkimus lankės ne nariai ir kėlė triukšmą. Dabar triukšmadarius prašo susirinkimą apleisti. Išrinkta nauja rimtesnė valdyba.

Viekšnių kuopa esanti pedagogų tarybos uždaryta. Bet galima tikėtis, kad jaunuolių dvasios neprispaus. Juk pirmais amžiais krikščionys urvuose slėpėsi, gyvavo argi dabar laisvoj Lietuvoj negalėtų gyvuoti.

Rietave iki šiai dienai dar kuopa neįkurta. Čia nors nesą tikybos priešų, bet vistiek ateitininikams neleidžiama veikti. Girdi, įsikūrus ateitininkams, atsirasią ir aušrininkų. Kaip gaila, kad tenykščiai mūsų idejos draugai negali su mumis vienoj šeimynoj gyventi.

Didesnė nelaimė yra Tauragėj. Esanti visa mokykla nekatalikų rankose. Savo mokykloj (gimnazijoj) mokytojams gelbstint leidžią „Diegą", „Kometą" „Dilgėlę", platina bedievybę. Vienas mokytojas už išreikštas nuomones viešame mitinge uždarytas kalėjime, o kitas, jo vietoj, „Aušros" sukaktuvių dieną kunigus išvardinęs Rymo krokodilais...

Stipriai draugai žemaičiai susiglauskime vienybėn ir kvieskime prie savęs suspaustus draugus. Prašykite motinos Marijos, kad ji mūsų darbus laimintų ir visus jaunuolius ir jaunuoles į mūsų šeimyną patrauktų.

Žemaičių Centro Vedėjas.

Technikos fakultetas Lietuvos Universitete.

Baigiant gimnaziją ne vienam moksleiviui parūpsta kur ir ką reikės studijuoti. Palengvinimui išspręsti šį klausimą praeitame „Ateities" numeryje tilpo straipsnis: „Kur mokytis humanitarinių mokslų?" Moksleivis turėdamas patraukimą prie šio dalyko, jau gali orientuotis šiek tiek šiuo klausimu. Šiame straipsnyje patieksiu žinių, nors trumpai, apie technikos fakultetą. Apie kitas šakas gal suteiks žinių arčiau prie jų stovintieji.

Į technikos f-tą tikrais studentais yra priimami baigusieji gimnaziją ar tolygų mokslą. Jei kartais skaičius padavusiųjų prašymus būtų didesnis už skaičių vietų, tuomet skiriama konkurso ekzaminai. Šis fakultetas turi keturis skyrius: statybos, mechanikos, elektro-technikos ir chemijos. Pirmuose keturiuose semestruose mokslo dalykai dėstomi bendrai visiems skyriams su mažomis išimtimis. Mokslo dalykai dėstomi šiuose skyriuose yra privalomi ir normaliai turi būti išdėstyti laike 8 semestrų (4 metų). Išklausius kokį nors dalyką ir atlikus reikalaujamus pratimus, gali laikyti ekzaminus iš šio dalyko. Laike II-V semestro reikalinga išlaikyti viena iš svetimųjų kalbų, kaip tai vokiečių, prancūzų, ar anglų. Paskaitų ir pratimų, sulig paskelbtomis techni-

kos f-te mokslams eiti taisyklėmis, valandų skaičius, bendrai imant, siekia apie 38. Šiais mokslo metais visi paskirtieji dalykai bent I ir II semestre, kaip paskaitose bus pilnai viskas išdėstyta, taip ir pratimuose ganėtinai atlikta darbų. Beabejo kuo daugiau bus atlikta darbų, tuo bus naudingiau pačiam studentui. Paskaitų ir pratimų valandos yra gan patogiai suskirstyta. Studentas, kuris yra priverstas tarnauti, visgi gali atlikti pratimus, nes jie visi atliekami po pietų.

Jei prisiminsime, kad mūsų Universitetas gyvena dar tik antrus metus, tai galima tikėtis, kad šis f-tas neatsiliks nuo kitų. Tiesa, gal prisieis jam atsiskirti nuo Universiteto ir virsti politechnikumu, nes Švietimo Ministerijoj keliama sumanymas steigti Klaipėdoj politechnikumą, kur būtų perkeltas iš Kauno ir technikos fakultetas. Tuomet jo plėtojimasis mokslo srityje būtų geresnis. Ten be keturių esamų skyrių manoma pridėti dar laivininkystės, jūrininkystės ir kitus. Praktikuotis gi studentai galėtų uoste, celulioze ir kituose fabrikuose.

An.

Frederico Reparaz.

Katalikiškoji studentija Ispanijoj.

„Tautiškoji Ispanijos Katalikų Studentų Sąjunga“ yra jau mūsų draugams žinoma iš „Pax Romana“ *). Apie mūsų organizaciją, jos darbus ir pasisekimus jūs jau gavote žinių per paskutinį „Pax Romana“ kongresą, Freiburge 1921 m. Bet kadangi karai su Maroviečiais, kurie tiek daug mūsų jėgų atėmė (sumobilizavo), neleido mums dalyvauti Ravennos Kongrese ir, kadangi po to mes išplėtėme savo organizaciją naujais darbais, — tad manome ne pro šalį bus mūsų užsienio draugams matyti čia bent trumpą mūsų veikimo apžvalgą.

*) „Pax Romana“, tai yra Internacionalinės Katalikų Studentų Sąjungos Sekretoriato žinios, to pat vardo sąjungos organas, visų studentų-katalikų reikalams skiriamas. Pax Romana Sąjunga įsteigta Šveicarijoj 1921 m. 12 d. liepos Freiburgo mieste, dalyvaujant arti 60 delegatų iš 21 valstybės. Per tą sąjungą ir jos laikraštį ir lietuvių studentai galės jungtis su plačiuoju pasauliu, o kad tą jungimasi ir susiartinimą pagreitintume, „Ateity“ bus talpinamos žinios iš „Pax Romana“, kuris eina dvejomis kalbomis: — vokiečių kalba iš Wienos (redaktorius Erwin Domanig, stud. med.), ir prancūzų kalba, tokio pat turinio, iš Löweno.

Red.

Mūsų Sąjunga yra dar jauna. Pirmą syk ji išėjo viešai Toledoj 1920 m. vasario m. 20 d. Kiek vėliau tų pačių metų gegužio 20 d. jinai galutinai susiorganizavo Madride. Žymi jos pažanga aiški jau iš to entuziazmo, kuriuo atsiliepia Ispanijos studentija į pakvietimą suvažiaviman ir į patį susiorganizavimo principą tikrais katalikybės pagrindais.

Įsigyvenusi Madride sąjunga parodė nepaprasto veiklumo: už vienų metų — 1921 m. liepos mėnesį Freiburgo Kongrese paaiškėjo, kad jinai jau turėjo 81 draugiją ir 15 skyrių ir viso 14,223 narius.

Viešajame gyvenime Sąjungos vardas stovi kuo aukščiausiai. 1921 m. kovo mėnesį Sąjungą atstovaujanti komisija buvo priimta Jo Didenybės karaliaus Alfonso XIII. Pasipažinęs su organizacijos tikslais, sąstatu ir veikimu karalius ragino steigėjus dirbti ir kviečiamas sutiko būti Sąjungai garbės pirmininku.

Kiti aukštieji asmens, kaip dvasiškija, politikai ir pedagogai taipgi su didžiausiu džiaugsmu žiūri į šios katalikiškosios organizacijos augimą, gėrisi ja ir remia jos darbuotę.

Šis palaimintas katalikiškojo pasaulio palankumas sąjungai ypatingai pasirodė per sąjungos iškilmes karališkajame Madrido teatre, 1921 m. liepos mėnesį. Jose dalyvavo Ispanų visuomenės vadai ir džiaugėsi katalikų studentų darbais. Karališkoji šeimyna, ministeriai, aukštieji valdininkai, kilnūs (prominente) Ispanijos inteligentai — reiškė savo karšto pritarimo. Galima drąsiai sakyti, kad šia iškilme Sąjunga įgijo visos šalies studentų atstovavimą. Tokiame jau stovyje Sąjunga pasirodė Freiburgo kongrese.

Toliau sąjunga uoliai žengė pirmyn ir, nežiūrint į trukdomas karo aplinkybes, galime nurodyti tolimesnių sąjungos pasisekimų.

1921 m. lapkričio mėnesį Madride buvo šventinami draugijos namai. Pašventinimas buvo atliekamas taip iškilmingai, kad tas daug prisidėjo net prie mūsų uždavinių sustiprinimo. Čia dalyvavo visos šalies akademiniai autoritetai; Švietimo ir Dailės Ministeris apleido net ministerių susirinkimą, kuris tuo pat metu buvo prasidėjęs, kad pirmininkautų studentų iškilmei. Visos šių aukštųjų asmenų kalbos aiškiausiai pritarė Studentų Sąjungos programai. Visoj iškilmėj buvo jaučiama kažkokio mums palankaus entuziazmo ir džiaugsmo.

Bet svarbiausiai tai buvo tas, kad, Katalikų Studentų Sąjungai prašant, Švietimo Ministeris ponas Silió paskyrė šv. Tomo Akviniečio dieną 7-tąją kovo visos Ispanijos studentijos visiems laikams švente. Tą paskyrimą didžiausiu džiaugsmu pasveikino visi šalies katalikai; bet drauge tas iššaukė iš politinių Ministerio priešininkų pusės protestų. Tą ministerio žygį, kurs, aišku, jokios politinės vertės neturi, jie norėjo panaudoti politiniams tikslams. Prie tų politinių protestų prisidėjo ir nedidelė Ispanijos „Studentų Tautininkų“ grupė.

Bet savo protestais jie neatsiekė nieko. Šventė visur buvo apvaikščiojama nepaprastu džiaugsmu. Visos šalies universitetai turėjo gražiausių iškilmių. Taip pav., sostinėj, šv. Juozapo bažnyčioj, įvyko tikybinės iškilmės, kur dalyvavo karalius, ministeriai, dvasiškija... Popietinė iškilmė, kuri buvo karališkojoj Teisių Akademijoj, preziduojant ministeriui, pasisekė irgi labai gerai.

Visoje šalyje buvo daugiau 35 bažnytinių ir 25 šv. Tomo Akviniečio pagerbimui akademinių iškilmių.

Pirmiau paminėtasis protesto obalsis pasiekė net Parlamentą Studentų iškilmių klausimas buvo įneštas sprendimui. Ponai Silió ir Yangnas savo kalbomis puikiausiai įrodė šventės teisėtumą, išgyrė sąjungos veikimą ir viešai paskelbė, kad „Katalikų studentų Sąjunga bus laikoma visų Ispanijos studentų atstovu".

Čia mes nupiešėme, rodos, visus svarbesniuosius sąjungos gyvavimo įvykius. Ateity jos veikimas turės būti dar išplėstas.

Dabar ir visuomet didžiausiu visų Ispanijos katalikų studentų, o ypač mūsų sąjungos uždaviniu bus laikytis kuo artimiausių santykių su mūsų ir kitų šalių draugais, ir visuomet veikti gražiame katalikiškame darbe, kuriame mus vienija „Pax Romana".

Iš „Pax Romana", 1923 m. Nr. 1—2 vertė *Steponaitis*.

Iš Eucharistininkų veikimo Mariampolėj.

Jauna, laki jaunuolio dvasia nepasitenkina liūdna prozaiška dabartimi. Materializmas dar nepajiegė užslopinti sveikos, skaisčios jo sielos, o sveika siela trokšta ir sveiko maisto, ieško idealo. „Atnaujinti visa Kristuje" iškėlė obalsį katalikų vadovas Pop. Pijus X. „Atnaujinti visa Kristuje", parašė savo gyvenimo devizoj ateitininkai, o siekdami to tikslo ieškojo ir tam pritaikintų Kristaus nurodytų priemonių. Aišku, kad ne žemiška gerovė atnaujins sumaterializėjusį pasaulį, ne vien gamtos mokslų tyrinėjimas suteiks sielai-dvasiai gyvybę. „Aš esmi gyvenimo duona", pasakė Kristus. „Jei nevalgysite sūnaus žmogaus kūno, ir negersite Jo kraujo, neturėsite gyvenimo savyje". Į šį Kristaus patarimą ir kreipė daugiausiai domės Mariampolės ateitininkai. Kristaus laikais taip pat pasaulis buvo nugrimzdęs epikūreizme, stoicizme. Kristaus mokslas ir „ta duona, nužengianti iš dangaus" ne tik atgaivino žūstančias tautas, ir išliuosavo pavergtus luo-

mus, bet visą žmoniją išliuosavo iš materializmo vergijos, ir įvedė į naują dvasios sritį ir rodė visuomet jauną, skaistų idealą.

Šios mintys privertė Mariampolės ateitininkus susidomėti Kristaus privačiu ir visuomeniniu gyvenimu, ir buvo kertinis akmuo Eucharistininkų būrelį steigiant. 1921 m. lapkričio 29 d. susirinko „Blaivybės" salėje keliolika ateitininkų-kių ir dvi valandi karštai diskutavo ar tverti, ir kaip tverti Eucharistininkų būrelis. Po ilgų debatų paaiškėjo, kad tik Eucharistija, Kristaus paliktas dvasios maistas, pajiegs atgaivinti silpstančią žmonijos dvasią, įkvėps ir ištobūlins idealo sąvoką, o tuom patim išvaduos iš materializmo tamsybių ir bevilties. Vienbalsiai nutarta tverti ateitininkų tarpe Eucharistininkų būrelis, paruošti tam būreliui įstatus, išdirbti jų gyvenimui pritaikintą reguliaminą ir sistematingai dar uoliau varyti savęs ir kitų atnaujinimo Kristuje darbą. Tą pačią dieną išrinkta trijų asmenų komisija, kuriai pavesta įstatų projektas paruošti. Sunkus buvo komisijos uždavinys. Panašus sumanymas Lietuvoj at-kų tarpe iškilo, rodos, pirmą kartą, nei pavyzdžių, nei praktikos panašių būrelių tvėrimosi dar nebuvo. Du mėnesiu komisija dirbo įstatų projektą, susipažino su Romos kunigų Eucharistininkų įstatais, taip pat su Paryžiaus ir Anglijos Eucharistininkų veikimu ir nustatytą projektą pateikė visuotiniam susirinkimui. Susirinkimas priėmė projektą ir prašė Jo Exc. Seinų Vyskupo užtvirtinti. Sausio 19 d. 1922 m. J. E. Vyskupas įstatus užtvirtino.

Viešai veikti Euch. būrelis pradėjo 1922 m. Sausio m. 29 d. Buvo tai diena šv. Pranciškaus Saleziečio, kuri Mariampolės Eucharistininkai apsirinko savo Globėju. Sausio m. 28 d. 5 val. vakaro šv. Vincento bažnyčioj kelios dešimtys Eucharistininkų susirinkę išklausė kun. Globėjo pasakytos konferencijos apie Kristaus ir antikristo mokslų dvasią ir kuomi ji skiriasi nuo šių laikų įsigalėjusios mados. Po konferencijos buvo palaiminimas Švenčiausiu Sakramentu. Iškilmingas ir jautrus reginys. Naujos Kristaus kariuomenės būrelis, pasiryžęs savo Vado, Kristaus, obalsius vykinti ir skleisti, susitelkė ties altorium, rodos laukdamas savo Vado parėdymų... Ant altoriaus sužibo žvakės... Tantum ergo Sacramentum... užgaudė kelios dešimtys jaunų, skambių balsų... Dar valandėlė, suskambėjo varpelis... ir galvos linksta žemyn, o Kristus Švenčiausiame Sakramente kryžiaus ženklu laimina parpuolusį ant kelių naują būrelį, tarsi sakydamas: „pasaulio galiūnai siųsdami savo kareivius į karą duoda jiems kardą. Aš gi jums duodu naują ginklą — kryžių; šiuo nugalėsite pasaulį".

Sausio 29 d. 7 val. ryto, nors dar tamsu, vėl visas būrelis meldžiasi — gieda; o meldžiasi taip karštai, kaip tik jaunos, nekaltos sielos tegali melstis. Laike mišių nutyla giesmės... visi nariai eilėmis artinasi prie altoriaus, priima Šv. Sakramentą ir rimti susitelkę grįžta į savo vietas. Pasibaigia mišios, trumpa

prakalba, ir susistiprinę dvasioj Eucharistininkai grįžta vėl prie savo kasdieninių užsiėmimų. Ateitis jau jiems nebaisi, darbas nesunkus — jie jaučia tą, ką jautė šv. Paulius kuomet kalbėjo: „gyvenu aš, jau ne aš, gyvena manyje Kristus“.

T. G. M.

Mariampolės Eucharistininkų šventė.

Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas gyvena manyje, o aš jame. (Jon. VI. 51).

Vieną gražų rytą, vos saulutė savo meiliais spinduliais pradėjo glostyti sustingusią žemę, į mažą šv. Vincento bažnytėlę susirinko būrys jaunuolių-Eucharistininkų. Tuoj prasidėjo Mišios. Po visą bažnytėlę pasklido jauki, meilės kupina meliodija: „prieš Tavo altorių“... Ta graži melodija skamba, maišosi ir nyksta mažos bažnytėlės skliautuose. Visa primena žilą senovę, pirmuosius krikščionis, katakombas. Tos nužemintos giesmės aidai giliai įsmigo į mano širdį ir nė nejutau, kai atsiklaupiau, galva nusviro žemyn... Juk šiandien mūs globėjo šv. Prančiškaus Saleziečio diena, Eucharistininkų būrelio ir drauge mano sielos šventė! „Šventas, Šventas“... vėl pasklido nužemintas garsas. Baigiasi Mišios, artinasi Komunija, artinasi ta valanda, kada kiekvienas jaunuolis atskirai ir visi bendrai susivienys su Kristum ir gyvens drauge. Šit jau visi artinasi prie Dievo stalo rimtais, ramiais ir nekaltybės kupinais veidais. Jauku, ramu, šventa tyla... tik kartais girdėti kunigo žodžiai; „Corpus Domini nostri“... Prisiartinau ir aš. Susivienijau su Kristumi ir jaučiau naują gyvenimą, rodos, atsivėrė naujas šaltinis, iš kurio trykšte trykšta meilios gyvybės spinduliai. Kaip gera, ramu, širdyje lengva... Paskui vėl giesmių aidai atsimušė į tylias, rodos drauge besidžiaugiančias, bažnytėlės sienas. Pasibaigė Mišios. Po Mišių visas būrelis nuėjo į netolimus namus. Ten jau buvo paruošti stalai. Visi susisėdo už stalų, prasidėjo bendras užkandis „agape.“ Būrelio pirmininkas prabilo: „Brangūs broliai, sesers Kristuje“... Jis savo kalboje priminė pirmuosius krikščionis, jų „agapes.“ Ragino prie drąsos ištvermės ir viešo veikimo. Priminė, kad jau neronų nėra, jų galybė sulaužyta, reikia tik daugiau pasišventimo, drąsos. Dar ir daugiau jis kalbėjo, bet aš įsivaizdinau pirmuosius krikščionis ir apie juos temąsčiau, o tuo tarpu mano siela kilo toli toli į aukštybes. Ir visų veiduose mačiau nepaprastą ramybę, meilę, nekaltą šypseną. Ir šit malonu žiūrėti į būrį jaunuolių, kuris užsidegęs šokti į banguojančių gyvenimo jūrių sukurį ir meilės kardu visas piktybes nukariauti. Tada milžinu jaučiaus ir laukiau kovos,

troškau meilės, meilės amžinos, liepsnojančios, kad jos spindulių užtektų visai žmonijai... Džiaugiaus ir troškau, kad šis būrelis, užsidegęs dabar ta karšta meile, liktų ir toliau, visam savo gyvenime ištikimas savo jaunystės idealams. Tai būtų jėga, kuri drauge su Mickevičium galėtų sušukti: „Nūn uola, judinkis tolyn!“

Mūsų būrelio kun. Globėjas plačiai nupasakojo apie „agapės“ reikšmę dabar ir pirmuosiuose krikščionybės amžiuose. Dar du kunigu sveikino būrelį susilaukusį tokios didelės šventės ir linkėjo ištvermės siekiant tikslo. Vienas jų būrelio Valdybai įteikė A. Žalvarnio paaukotas pirmai „agapei“ eiles: „Lauda Sion Salvatorem“. Pirmininkas garsiai jas perskaitė ir išreiškė autoriui gilios padėkos.

„Agape“ jau baigėsi. O kiek ten buvo gražių, linksmų kalbų, juokavimų, paskui dainų. Padainavus ateitininkų himną, pradėta skirstytis. Daug gražių minčių, norų ir jausmų, dar daugiau pasiryžimų buvo matyti kiekviename veide.

Dieve, padėk ir toliau tam kilniam jaunuolių būreliui žengti praraustąja gyvenimo vaga!

Dalyvavęs.

„Lauda Sion Salvatorem“.

Vertimas.

Garbink, siela, Atpirkėją,
šlovink Vadą ir Globėją
žodžiais himnų ir giesmių.

Kiek tik pajiegų turėsi
garbink,—ir tai negalėsi
Jį pagerbti tinkamai.

Garbei tema ypatinga:
Duoną gyvą, išganingą
Dievas teikia tikintiems.

Ją iš meilės begalinės
buvo Kristus padalinęs
liūdintiems Apaštalams.

Garbę tikrą, nuoširdžiausią,
garbę kuoiškilmingiausią
duokim džiaugsmo kupini.

Kaip gi džiaugiasi Bažnyčia
Šventėj įsteigtoj tam tyčia:
„Dievo Kūno atlaidai“.

Tai didžiausias Sakramentas!
Kristaus Naujas Testamentas
Senąjį prašalina.

Griauna Senąjį Naujybė,
stumia šešėlį Tikrybė,—
naktis Šviesai lenkiasi.

Sakramentą įstatytą
Kristus liepė palaikyti
nuolat Jo kančioms atmint.

Dievo Sūnaus įgalioti,
turim teisės konsekruoti
Duonos, vyno Ostiją.

Taip mums dogmatai garsina:
tampa kraujas Jo iš vyno,
duona virsta Kūnu Jo.

Ko suprast negali protas,
tai tikėjimas dievotas
regi Dievo apšviestas.

Duonos, vyno esmė žūna:
virsta ji Krauju ir Kūnu
Atpirkėjo Viešpaties.

Stebūklingas išradimas
sielai valgis ir gėrimas
Dievo Sūnaus paruoštas.

Valgomas Jis nesulūžta,
nesutrupa ir nežūsta:
neliestą Jį priimi.

Ima vienas, ima šimtas,—
Kiek imančių, tiekos imtas
lieka neišnaikintas.

Ima Kristų kas tik nori:
Ima geri ir nedori,—
laimė jiems ar pražūtis.

Imkim Viešpatį su baime
nes geriems tik neša laimę,—
šventvagiams baisi mirtis.

Ir mažiausiam trupinėly
gaunam Kristų—Avinėlį,
tikrą Dievo Tėvo Sūnų
su Jo siela ir su kūnu.

Nėr esmės persiskirimo,
čia tik ženklas perlūžimo:

nepaliečiama Dievybė
ir šventoji Jo žmogybė.

Duona Angelų saldžiausia!
bus man maistas, kol keliausiu...
Duona sūnų mylimiausių,—
Ją priimkime vertai.

Štai Tikrybė to šešėlio:
mannos tautai Izraėlio,
jų Velykų Avinėlio
ir aukos Izaoko.

Geras Piemuo, Duona šventa!
Priedangoje Sakramento
teikis mus čionai ganyti,
duok gėrybes pamatyti
Danguje gyvenančių.

Viską žinąs ir galingas
po ganyklas išganingas
mus ganyk čia ir ant galo
pavadink prie dangaus stalo
į Šventųjų draugiją. Amen.

A. Žalvarnis.

1923 I. 28. Mariampolė.

Kar. Dineika.

Tautinių žaidimų metmens.

(Tąsa).

Be to, kiekvienam tenka susirūpinti tautinių žaidimų medžiagos rinkimu. Tą medžiagą reiktų kaip galima greičiau surinkti, peržiūrėti, stilizuoti ir ką-ne-ką, gal būt, pavyktų įvesti kūno lavinimo ir auklėjimo priemonių grandynėn. Tuo reikalu jau buvo ir kreiptasi į visuomenę, prašant surašyti tautinius žaidimus ir šiaip mankštymus, pažymint vietą ir kas parodė bei užrašė. Užrašyti reiktų kaip galima plačiau, nurodant ar vartojamas žaidimas lig šiol, ar visai nebevartojamas ir kodel. Svarbu būtų pažymėti ir kokiose aplinkybėse (sueigoje, ore ar kambary ir t. t.) žaidimas bei užsiėmimas atliekamas. Brėžiniai, žinoma, irgi pageidaujami, kaip vaizdinga aprašymo iliustracija. Žaidimus užrašant patariama naudotis šiuo planu: 1) pavadinimas, 2)

žaidikų skaičius ir amžius, 3) aikštės aprašymas, 4) vartojamos priemonės, (įrankiai), 5) žaidimo eiga, 6) taisyklės apie tikslą, pradžią, pabaigą ir p., 7) galimos žaidimo variacijos ir k. d.

Tautinių žaidimų atnaujinimo klausimas buvo itin pasireiškęs 1921 metais, kai kurios organizacijos net buvo pasiryžusios imtis tų žaidimų praktingai. Bet, matomai, žinių ir būtinumo įsitikrinimo stoka lig šiol vis varžo gerus ir sveikintinus sumanymus.

Šitie mano „Tautos žaidimų metmens", gali būti, ir kitus paskatins į tą darbą, kurs artimiausioj ateity suteiks, beabejo, džiuginančių pasekmių. Jei kiekvieno kaimo jaunimas vėl su visu atsidėjimu laisvalaikį versis ripka, kiaulyte, krengliu, lengvąja atletika ir dalinai gimnastika, tai mūsų siekis būtų atsiektas. Bet visa tai yra tegalima sąmoningai žiūrint į tautinių žaidimų reikalą. Drauge su tikru liaudies švietėju Geručiu turime sutikti ir tvirtinti, kad „žaidimai mūsų priaugančiai jaunuomenei yra tiesiog neišvengiami. Jie ir lavina, ir auklėja kūną ir dvasią. Nėra tai tiktai poilsis ir pasismaginimas, nėra laiko pravertimas, bet yra sveikatos šaltinis, natūrališkas daiktas". Mūsų senuoliai tatai suprato. Jie net kiekvieną progą sunaudodavo jaunimo vikrumo ir kitų ypatybių lavinimui. Pavyzdžiui, už dainos nemokėjimą leisdavo per šeringą. Sustos būdavo į dvi gretas, per kurių tarpą bėgant nusikaltusiam kailis raižomas žiužiu bei makaru, pitkom (įvairūs pavadinimai) ir p. d.

* * *

Ką bekalbėti apie vaikus, jie yra dar labiau žaidimų reikalingi. Ir seniau mes turėjome ir tautinių vaikų žaidimėlių. Vieni jų yra imitaciniai, paprastų suaugusių žaidimų sekimas. Kiti jau specialiai vaikų prigimčiai artimi. „Ką vaikas daugiau darys?" — Samprotauja apie vaikus bent kiekviena suprantanti moterišką. Suprask, tai vaikų darbas. Ir iš tikrųjų, tai yra gilus vaikų prigimties nujautimas! Tik reikia stebėtis, kaip sudarko žmogų nutolimas nuo gamtos ir tautinių žaidimų pamiršimas mūsų dienose. Šiandieną jau dažnai tenka girdėti motinų aimanavimai del vaikų linkimo žaisti. Nebematome motinų nujautimo ir supratimo, kas vaiko sielai yra artima ir būtina, kaipo plėtotės galimybė.

Turime suprasti galop, kad mūsų vaikų linkimas žaisti paeina iš jų natūrinių reikalavimų. Vaikų intensingumą, aktingumą ir judrumą geriausia tepatenkina žaidimas atatinkąs amžiui ir jų psichologijai. Ir žaidimais nejučiomis vaikai auklėja savy visuomeninius pojučius ir sukelia naudingus estetinius pergyvenimus. Ir teisingai Gerdas pastebi, kad žaidimai yra pirma fizinio auklėjimo pakopa. Mes pasakytumėme, kad žaidimai turi lydėti visus žmogaus ryškesnius gyvenimo momentus, ir ypač vaikų gyvenime jie turi būti jų darbas, auklėtojas ir mokytojas. Ir kaip Lambrozo sako, „vaikai vengia darbo, bet įsitraukia žaidiman todel, kad darbas yra reikalingas jų dvasios veikimo dalyvavimo

aikvojant tam tikras pajiegas, o žaisdami jie atlieka tą patį dvasios veiksmą kur kas labiau malonioj formoj ir be to, visai nenuvargdami". Ir vėl tampa suprantamas Gardo posakis, kad „žaidimas yra vaiko sielos veidrodis, jis yra svarbus vaikui todel, kad žaidimo pagalba pažįsta ir pats save, savo vidujinį pasaulį, visas savo pajiegas, gabumus, palinkimus viltis ir norus. Per žaidimą vaikas susiartinąs ir su išorės pasauliu. Jis supažindina vaiką ir su kitu gyvenimu". Ir jei kas paklaustų, kas gi taip žavi vaikus žaidžiant, kurios yra žaidimų traukimo paslaptys, tai mes galėtumėm atsakyti, kad tai yra judesys, kurs yra įgimtas vaikui būtinumas; antra, tai laisvė, nes visi žaidžia be prievartos; trečia tai tvarka ir žaidimų taisyklingumas ir galop ketvirta — lenktiniavimas. Visa tai ir yra tie svarbūs faktoriai, kurie patikrina galingą žaidimų veiksmą į vaiko kūną, jo sielą ir jo savitarpio plėtotę.

Vaikai ir pusberniai turėjo ir tebeturi savo atskirą žaidimų ciklą. Prie kiekvienos progos jie palankas muša, „kiškeliais" eina, „žąseles" gaudo, „kiaulę" į dvarą muša, „ožį" peša, „bluseles" gaudo, susikabinę suktinį šoka, ripką muša ir tt.

Visi šitie žaidimai turi jau gana aiškaus gimnastikos pobūdžio, kuris esti kartais ir su sportinių žaidimų charakteringais pažymiais. Šitie žaidimai aiškiai skiriasi nuo aukščiau išdėstytų tautos žaidimų—suktinių.

Išvados aiškios: 1) Sveikas vaikas negali nežaisti, nes tai yra jo gyvenimo būtenybė, 2) žaidimas yra auklėjimo veiksnys ir kas jo neboja nusideda vaiko ateičiai ir gerovei, 3) vaikų tautinių žaidimų atnaujinimas yra didelės svarbos reikalas, kurį reikia sąmoningai vykdyti, atmenant, kai tie tautiniai žaidimai, kurie sukelia pavydą, godulingumą, arba kenksmingi sveikatai, arba pažemina dorinį bei estetinį jausmą, yra vengtini, 4) motinos turi grįžti į proseneliių sielos būseną, kad vaikus augintų natūrinėse sąlygose, pirmiausia nevystant ir nesupant mažatvėje, kas blogai atsiliepia į kūno sveikatą ir sudaro ateity palinkimą prie svaiginimosi; antra, kad vaikai turėtų visuomet ir visur galimybių kvėpuoti tyru nedulkėtu ir neperšiltu oru; ir trečia, kad tautinių žaidimų pamėgimas pereitų į įprotį, kurs verstų šalinties šokių ir lytinio instikto savotišką patenkinimą nakties gužynėse, troškiose ir dulkėtose salėse.

Negalime nepažymėti, kad tik per tikusį vaikų auklėjimą tautinėje dvasioje, kam kuogeriausia tarnauja tautiniai klasiniai žaidimai, kaipo organizuojanti vaiko esmę pajiega, mes tesugebėsime atsilaikyti nuo iškrikimo ir ištižimo, kas, beabejo, jau mūsų jaunąją kartą ima savo belaisvėn.

* * *

Be to, žaidimai yra tas tobūlinimosi veiksnys, kurs labiausia yra pageidautinas ir prieinamas mūsų tautai šiuo momentu. Garsus higienistas Lagranžas sako, „jei nėra ganėtinai paruoštų mokytojų, negalima imtis taip inteisingų priemonių, kaip gimnastika, bet reikia tenkintis, kaip kad belgai darė, organizavimu sportinių žaidimų gryname ore". Ir mūsų tauta negali pasigirti urinti prityrusių kūno kultūros mokytojų. Dar ligšiol neturime ne tik valstybinio kūno kultūros instituto, bet ir net kursų, kurių tikslas būtų mokytojus ruošti, nes lig šiol veikiusieji kursai būdavo ne specialistų organizuojami ir todel neatsiekdavo skiriamo jiems tikslo (aikštelės ir k.). Ir mes tuo atvėju esame dabar tokioj padėtyj, kaip kadaise buvo belgai. Ir mums reikia pirmiausia imtis tautinių žaidimų atgaivinimo, jaunimo suinteresavimu ir klasinių žaidimų organizavimu. Tai yra svarbi prievolė! Ne juokais yra pasakęs Amerikos mokslininkas Stenli Choll, „kad kai žmonės nustojo žaidę, jie patapo seniais, o ne atbulai". Ir tas pats gresia mūsų tautos jaunimui, jei laiku nebus pasirūpinta patraukti mases prie žaidimų gryname ore.

Kad žaidimai galėtų tinkamai plėstis, reikia jau savyvaldybėms parūpinti kiekviename valsčiuje keleta aikštelių, atsiklausiant specialistų apie jų organizavimą. Labai svarbu, kad ir prie kiekvienos mokyklos būtų aikštė ir įrankiai, kur vaikai galėtų laisvai žaisti.

Baigdami šį skyrių trokštame, kad mūsų organizuotas ir neorganizuotas jaunimas tautos žaidimų imtųsi ir kiek įmanydamas, sulig savo vidaus supratimu, juos tobūlintų, vystytų ir suformuluotų į taisykles. Ateities darbas ir bus, kad per patyrimą ir praktiką išauginti savo tautinį sportą. Ligšioliniai bandymai (M. Grigonies) nedaug tesuteikia tam medžiagos, nes jie buvo daromi lyg ir nesąmoningai, juoba žmonių nelabai nusimanančių kūno kultūros praktikoje.

Šis mano rašinys iš vieno pusės, tikiuos, paragins studijuoti (nagrinėti) tautinius žaidimus, iš kitos pusės, įves tų žaidimų rinkimą, stilizavimą į įmanomas ir klasifikuotas vėžes. Be to negalima visai aiškiai sau įsivaizdinti mūsų tautos žaidimų toj šviesoj, kuri gali patikrinti vaisingą tyrimo darbą. Taigi teoriją ir praktika ir šitame darbe yra būtina. Sportininke, neatsilik nuo mūsų tautos idealo, suprask jį ir tapsi tautininkas-sportininkas, gaivinąs tautos fizines pajiegas tautinių žaidimų atnaujinimu. Teoretiko darbas ir taip aiškus.

Knygos ir žurnalai

Der Färhmann. Ein Buch für werdende Männer. Herausgegeben von *Dr. Gustav Keckeis.* Freiburg, Herder, 1922, 412 p. in 8⁰ su 3 spalvuotais, 4 juodais paveikslais ir 90 iš dalies viso puslapio didumo piešinių.

Tai tikrai puikios knygos. Jos skiriamos bręstančiam vyrų jaunimui 16—20 metų amžiaus, kaipo keltininkas dvasiai žadint, širdžiai narsint, sielai skaidrint, kad jaunuolis tvirtai prasiskintų kelią į ramaus, šviesaus vyriškumo žemę. Tą tikslą turėdami prieš akis šias knygas patiekė susidėję keturios dešimtys įžymių rašytojų ir dailininkų, jie čia ėmėsi sukurt veikalą, simbolizuojantį naujo jaunimo dvasią. Ir tai jiems pavyko.

Šios knygos tatai yra įvairių mokslo ir meno straipsnių rinkinys galimas sugrupuot šitokiais skyriais: 1) Platusis pasaulis, 2) Gimtinė, 3) Gamta, 4) Praeitis ir dabartis, 5) Siela ir ilgesis, 6) Kūno pratinimas ir globa, 7) Dvasios prusinimas, 8) Techinkos dalykai. Iš viso per 33 straipsniai. Dauguma jų rods, kaipo taikinti vokiečių jaunimo santykiams, jiems tiktai ir tegali būt itin įdomūs. Tačiau yra čia nevienas dalykėlis, kuris puikiai tiktų ir „Ateičiai". Tatai tepavarto ją „Ateities" leidėjai ir kas tiks tepasiima sau.

Pr. D.

Logos. Filosofijos laikraštis, 1—2-jų (1921—1922) metų 3-sis ir 4-sis sąsiuviniai su abejų metų bendru turiniu. 1922 Kaunas.

Šių knygų turinys lygiai įvairus ir įdomus, kaip ir pirmiau pasirodžiusių. Jis ir negali būti kitoks, nes šio žurnalo bendradarbiais yra žymiausieji mūsų mokslininkai filosofai, profesoriai: St. Šalkauskis, Pr. Dovydaitis, Pr. Kuraitis, M. Reinys, Jz. Tamošaitis ir kiti. Jų darbai šiose „Logoso" knygose suskirstyti į penkius skyrius. 1) Pirmajame skyriuje, užvardytame „Filosofijos įvadu" prof. St. Šalkauskis duoda straipsnį: „Filosofijos mokslo ypatybės". Čia nurodoma filosofijos likimo ypatingumas, kad filosofija yra bendras ir visuotinas mokslas, kiek ji yra pasaulėžiūros mokslu, kodel kiekvienas turi teisės filosofuoti, kuo skiriasi filosofas profanas nuo filosofo specialisto, nurodoma santykis tarp statinio ir dinaminio filosofinės kultūros atžvilgio, ir kokia reikalinga organizacija filosofinei kultūrai kelti. Toliau eina „Tiesos pažinimas" Pr. Savickio straipsnis, sulietuvintas prof. Pr. Dovydaičio. Čia paduodama tradicinė ir modernoji tiesos savokos, būtent, tradicinis supratimas tiesą supranta esant *pažinimo susiderinimą su pažintu daiktu* ir esminąjį tiesos momentą mato pažinimo santyky į *objektą* (140 psl.), o modernasis supratimas santikį į objektą pakeičia santykiu į *subjektą*, ir tiesą apibrėžia

kaip *pažinimo susiderinimą su žmogaus dvasios dėsniais* (141 psl.). Toliau nurodoma tradicinės tiesos sąvokos pagrindimą ir silpnumą modernijos, kuri sako, kad mūsų pažinimas yra subjektingas. Nenoromis reikia pacituoti, kad galėčiau parodyti, kaip tiesiog turėtų visa būti pripažinus modernąją tiesą. „Jei mūsiškis pažinimas yra grynai subjektingas, tai tada mes turime iš savęs pagaminti ne tik gamtos paveikslą, bet taip pat ir visą *meno* bei mokslo turinį. Tuomet knygų skaitymas nebūtų atgalvojimas jau galvoto dalyko, bet visai naujas galvojimas, žiūrėjimas meno kūrinio būtų tikras jo sukūrimas. Mes visi būtume galvotojai ir menininkai, svetimam pamokymui neprieinami, o taip pat jo ir nereikali ngi (145 psl.). Toliau duodama tiesos reliativumo kritika ir pagaliau įrodoma žmogaus pajiegumą pažinti tiesą. 2) Skyriuje „Iš Pažinimo Teorijos" pirmoj vietoj yra Pr. Kuraičio straipsnis „Šių dienų gnoseologijos padėtis ir svarbesnieji joje orientacijos punktai". Čia nurodoma gnoseologinių pažiūrų įvairumo priežastys, kad reikia įsisąmoninti kame įsitikrinimo pagrindas, kad žmogaus pažinimas sutinka su tiesa, kad gnoseologijos uždavinys išaiškinti pažinimo vertę, o ne vien neigti; gnoseologijai pirmiausiai reikia išaiškinti bendriausios sąvokos ir principai, o tokiais yra esimo, esinio, realybės, galimybės, vieneto, pilnaties skirtumo, permainos, kilmės ir t.t. Toliau nurodoma, kad aiškiai netikusiomis gnoseologijos sistemomis yra tos a) kurių pagrindą priimant prieinama kontradikcijos su tiesa, b) kurių laikantis negalima atskirti tiesos nuo klaidos, e) kurios trukdo pažangos galimumą, d) kurių negalima praktikoj laikytis, neįeinant į koliziją su elementariniais gyvenimo reikalavimais, e) kurios veda prie dorinių nesąmonių. Sekantis Iz. Tamošaičio str. „Kriteriologijos problema". Čia išdėstomos atskiros sprendžiančios šią problemą pakraipos, kaip skepticizmas, kriticizmas, subjektivizmas, agnosticizmas ir kitos, pagaliau supažindinama su metodiniu Dekarto abejojimu, ir metod. Aristotelio ir Tomo Akviniečio abejojimais, ir straipsnis baigiamas žodžiais: „Mūsų pažinimo galios turi objektyvės vertės. Šio tvirtinimo niekas dar nėra išgriovęs, nes argumentai tų, kurie mėgino parausti mūsų pažinimo objektyvią vertę, neturi jokios vertės" (173 psl.). 3) „Iš gamtos filosofijos" skyriuje randame straipsnius: Keli moderniosios fizikos pasaulėvaizdžio bruožai, Mechanistinės ir vitalistinės srovės biologinių teorijų istorijoj, Materializmo nugalėjimas šių dienų biologijoj ir Darvino pozicija del tikėjimo į Dievą — visi jie versti bei sulietuvinti Pr. Dovydaičio. Ypač įdomus šis paskutinysis straipsnis, iš kurio sužinome, kad Darvinas, rašydamas savo „Veislių kilimą" buvo tikįs Dievą (iki 1859 m.), toliau kurį laiką abejojo ir po 1860 met. jis tampa agnostiku, sakydamas, jog protas persilpnas Dievui pažinti, bet tačiau Darvinas nebuvęs ateistas. 4) „Iš psichologijos" skyriuje randame prof. M. Reinio straipsnį „Fizinė ir psichinė realybė". Čia nurodoma skirtumas tarp psichinės ir fizinės realybių ir kaip

tuos skirtumus nusakydavo kiti psichologai, kaip Aristotelis, Decartas, Kantas ir W. Wundtas. 5) „Iš filosofijos istorijos“ skyriuj randame „Idealizmas filosofijoj ir jo istorija“ Donato straipsnj sulietuvinta prof. Pr. Dovvdaičio, kame aiškiai pabrėžiama tikrosios idealingosios krikščionių filosofijos (philosophia perennis) vertė. 6) Žurnalas pagaliau baigiasi pranešimu apie honorarą premijai Kanto santikiams su lietuvybe išaiškinti. Kaip matyti iš turinio šis žurnalas yra tikras lobis mūsų mokslo literatūroj. Jį ne tik ateitininkų kuopos turi įsigyti savo kygynams, bet ir kiekvienas moksleivis ar šiaip rimtas žmogus nesigailės nusipirkęs, nes čia ras abejojimų keliančių filosofijos klausimų išrišimą. Belinka tik mums laukti daugiau tokių knygų pasirodant.

J. Grinius.

Der grosse Schwarzrock. *P. Peter Johannes De Smet S. J. 1801—1873.* Von Joseph Kinzig S. J. Auf Grund des französischen Werkes von Eugen Laveille S. J. Mit Buchschmuck von Johannes Thiel und einer Karte. 8⁰. Freiburg i. Br. 1921, Herder.

Tai graži patogi 245 psl. knyga, teikianti vaizdingą gyvenimo ir darbų aprašymą garsaus Indijonų missijonierio kun. P. J. De Smet, Jėzaus Draugijos nario. Jis gimė Francijoj Flandrijos miestelyje Termonde 1801 m. sausio 30 d., visą savo gyvenimą praleido tarnaudamas didesnei Dievo garbei ir skelbdamas Kristaus mokslą Amerikos raudonodžių indijonų tarpe, ir mirė 1873 m. gegužės 23 d. Žinia apie mirtį greit aplėkė visą Šiaurės Ameriką ir rado didžiausį atbalsį. Bažnyčios ir Valstybės vyrai, generolai ir karininkai, tikintieji ir netikėliai skubėjo atiduoti paskutinę pagarbą didžiajam misijonieriui. Ir kas gali negerbti tokio garsaus stebūklingos jėgos vyro, Kristaus kareivio? Juk P. J. De Smet didžiausis 19 amž. apaštalas — jis, skelbdamas Dievo žodį perplaukė 19 kartų Atlanto vandenyną, 3 kartus Tylųjį vandenyną nuo Oregono lig Meksikos, 2 kartus persikėlė per Panamą, apiplaukė New York — Kap Horn — St. Francisko, beveik visus Amerikos pakraščius daug kartų keliavo Vakarų Eiropos valstybėse, kasmet sumesdavo 2000 mylių keliaudamas per prerijas, miškus ir kalnus: visa tai sudaro 80.000 mylių, t.y. beveik devynių žemės ratlankių ilgį (240 psl.). Tik prisiminkime kokiose sąlygose jis visa tai atlikdavo. Jis pats rašo: „Aš tankiai dykumose skersai ir išilgai išvaikščiojau. Vieną kartą tris metus laiško negavau. Dvejus metus gyvenau kalnuose be duonos ir druskos, be arbatos ir cukraus. Keturius metus ištisai neturėjau pastogės ir lovos nakčiai. Pusę metų neturėjau baltinių persimainyti, ir tankiai atsitikdavo taip, kad keletą dienų buvau nevalgęs ir negėręs“... (242 psl.). Tik stiprios geležinės valios ir gilaus tikėjimo žmogus visa iai galėjo padaryti.

Kun. P. J. De Smet prižiūrėjęs į Kristų ir galinga meile užsidegęs nesigailėjo savo jėgų—jis tai pataria ir kitiems. Šit ką

jis rašo: „Per nelaimes ir pavojus, šaltį ir karščius, per erškėčius, kraują ir mirtį ėjo Kristus į savo Tėvo karalystę. Toks turi būti visų kelias, kurie nori Jį sekti ir po jo garbingą vėliavą mirti“ (243 psl.). Tik gilus tikėjimas ir religinis auklėjimas galėjo duoti pasauliui tokį žmogų, kaip kun. P. J. De Smet. Šit ką jis rašo apie save: „Dievobaimingumas, kuris mano tėvelių namuose viešpatavo, jau mano kūdikio sielon įdiegė sėklą to troškimo, kuris paskum, ačiū Dievo malonei, manyje brendo, to troškimo, kuris mane ir visą mano gyvenimą liepė Dievo tarnavimui pašvęsti“ (5 psl.). Stebėtinas vyras tas kun. Petras De Smet—į ji nužengė šv. Povilo malonė iš dangaus, jis savy sujungė gamtinį ir viršgamtinį pasaulį. Tad šiais pakrikimo laikais ypatingai svarbu turėti prieš akis tokį šviesų paveikslą ir jį sekti. Šiais dekadentizmo ūpo laikais, kuomet taip daug kalbama apie religiją ir krikščionybę ir kuomet daug nebūtų dalykų jai primetama, ypatingai reikia prieš akis turėti tokį pavyzdį, kaip kun. De Smet, tuomet bus aiškiai suprantami To žodžiai, Kuris pasakė: „Atėjau aš atsiųsti ugnies, kuri turi degti.—Aš atėjau ne ramybės atnešti, bet kardo“. Tik reikia prisižiūrėti Kun. P. J. De Smet, kuris tūkstančius sielų atvedė į tikrąjį išganymo kelią, nereikės mūsų netikėliams tų Kristaus žodžių savaip komentuoti. Krikščionybės skelbėjai šv. Povilas, Pranciškus Ksaverietis, P. J. De Smet yra darbas, ir ugnis, ir kardas. Šioj didžiojo indijonų misijonierio knygoj krikščionybė rodosi mums pilnoj savo gražybėj, kaip ir pirmųjų amžių. Būtų labai gera, kad kas mūsų kalbon tą knygą išverstų, o kol to nėra, kiekvienas, kas gali naudotis vokiečių kalba, teperskaito ją.

J. Grinius.

Mūsų gyvenimas

Friburgas (Šveicarijoje) 7-II-1923 filosofijos daktaro laipsnį įgijo pirmoji Lietuvaitė, panelė Marija Andziulytė. Josios disertacija. „Die Anfäuge des Bistums Samaiten“,—Žemaičių Vyskupijos pradžia—įdomus Lietuvai istorinis veikalas. Reikia tikėtis, kad gerbemoji D-ras M. Andziulytė patieks mums savo veikalą ir lietuvių kalboje. Josios pavyzdys lai pažadina ir kitas mūsų sesutes siekti mokslo viršūnių.

16-II-1923 Juridiniame fakultete politikos mokslų daktaro laipsnį gavo d-gas Pranas—V. Raulynaitis. Jo disertacijos tema: „Die Landwrtschaft in dem neun Staate Litauen“ arba: žemės ūkis Lietuvoje. Beabejo manau, D-ras. R. Raulynaitis, Seimo atstovas, pasistengs supažidinti su savo veikalu plačią Lietuvos visuomenę.

15-III-1923 D-gas Kazimeras Pakštas gamtos fakultete įgijo gamtos mokslų daktaro laipsnį; parašė disertacija apie Lietuvos klimatą. Jo veikalas mūsų gamtininkams ir kitiems bus labai pageidaujama naujiena.

Pranešdami šias linksmas žinias mūsų idejos draugams linkime naujiems daktarams geriausios kloties. Lai toji ideja, kuri juos atvedė į svetimą šalį studijų tikslu, kuri suglaudė mus į bendrąjį ateitininkų darbą ir toliaus pasilieka svarbiausiu ryšiu, siekiant prie bendrojo tikslo: doros katalikiškos Lietuvos, įgyvendinant mūsų obalsį: Viską atnaujinti Kristuje.

Likusių draugų vardu Kun. K. M.

Münster (Westfalijoj). Münsteris yra Vokietijos provincijos miestas. Universitetas gana senas, jau prieš 100 metų paverstas universitetu iš vienuolių akademijos. Mokslas pastatytas vidutiniai, o kaip kurie dalykai net ir gerai, pav.: gamta, teologija, filosofija. Universitetas turi virš 2050 studentų. Lietuvių studentų Münstery 1922/23 mokslo metų žiemos semestre buvo dešimts. Jie turėjo dvi kuopeli: Lietuvių Studentų Vokietijoje Drangiją iš 10 narių ir Ateitininkų kuopelę 8 narių. Ateitininkų kuopa buvo aktyvi. Žiemos semestre padarė 5 susirinkimus, kuriuose buvo skaityta 4 mokslinio turinio referatai. Be to buvo suruoštos pamaldos a. a. J. Krasnickui paminėti. Münsteriečiai dar ilgai minės vieną iš veiklesnių savo narių taip netikėtai atsiskyrusį su šiuo pasauliu.

Vasario 16 d. visų Münsterio lietuvių studentų buvo padaryta iškilmingas susirinkimas. Pakalbėjus apie mūs valstybės kūrimasi ir apie dabartinę Lietuvos padėtį, tolimoj viešpatijoj suskambėjo Lietuvos himnas. Smagu ir toli nuo Lietuvos atsimint pirmą jos laimės dieną. Dirbkit draugai užsieniečiai, nes iš jūs nemaža laukia tauta!

A. Šilėnas.

Ukmergė. Šių metų antram „Ateities“ sąsiuviny patalpinta žinutė iš Ukmergės ateitininkų gyvenimo. Vienoje vietoje korespondento apsirikta. Pasakyta taip: „kad kapelionas kun. Lagis nei akių mūsų susirinkime neparodė“.

Tad klaida atitaisoma ir pranešama, kad kun. Lagis dalyvavo dviejuose susirinkimuose.

Ukmergės At—kų Valdybos narys.

Rokiškis. Apie Rokiškio gimnazijos ateitininkus jau senai veik nieko nesigirdi, o jei ir girdisi, tai labai ne kaip. „Ateity“ 1922 metų Nr. 1 — 3 buvo paminėta, kad kuopa gyvuoja menkai, snaudžia... „Naujojoj Bangoj“ 1923 m. Nr. 1 vėl: „Tarp mokinių gyvuoja fanatizmo šmėkla“, ateitininkai veikimo neparodė, aušrininkai su jais konkuruoti galėjo ir t. t., išeina, kad iš Rokiškio ateitininkų nieko gero nėra.

Taip blogai nėsant negalima nutylėti, netarus keleto žodžių. Pradėsim nuo pradžios 1922/23 mokslo metų.

Vos susirinkus po vasaros atostogų prie savo tiesioginio darbo — mokslo, ateitininkai pasijutome keblioj padėty. Neberadom kuopos valdybos ir taip pat vyresniųjų draugų (VI klasės baigusieji mokiniai, nėsant Rokišky VII klasės išvažiavo kitur). Todel sunku buvo viskas surasti, sutvarkyti, kad kuopą pastačius į tinkamas vėžes. Bet tas, ačiū Dievui, šiaip taip pasisekė. Ir vėl po didelio krizio, dėka keletui energingesnių narių, sulaukėm gražaus ir malonaus ateitininkų būrelio: viso kuopa turi 122 narių: vyresniųjų 58, iš kurių 31 vaikinas ir 27 mergaitės, ir jaunesniųjų 64—43 vaikinai ir 21 mergaitė. Sekcijos veikia šios: „Naujosios Vaidilutės" turi narių 50 (gyvuoja geriausiai už kitas sekcijas), „Sporto" narių turi 55—vaikinų 41 ir mergaičių 14 (pastaruoju laiku prisidėjo prie L. G. ir Sporto Federacijos) ir greitu laiku manoma įsteigti „Abstinentų" sekcija.

Be to yra Susišelpimo Fondo skyrius, kuris turi narių 12, tik tvarkosi iš po didžiausios betvarkės.

Šiaip vyresniųjų ir jaunesniųjų kuopos gyvuoja neblogai. Veik kas antra savaitė daromi susirinkimai, kuriuose skaitomi pačių narių referatai, paskaitos ir rišami įvairūs klausimai. Referatų bei paskaitų laiku leidžiami dalyvauti aušrininkai ir bešaliai.

Aušrininkų pas mus vos 20, ir tie „mizerni", taip kad jie mūsų visai nekonkuruoja, bet mes juos.

Reikia pažymėt, kad Rokišky veikimo apystovos gana blogos. Viena, kad tik šventadieniais galima daryti susirinkimai (paprastomis dienomis ištisas dienas tęsiasi pamokos), antra, kad šventadieniais daromi įvairūs bendro lavinimosi susirinkimai ir t. p. Trečia, kad gerbiamieji nariai dalyvauja ir kituose bendruose pasitarimuose, mokinių lavinimosi darbuose ir ten dang spėkų išaikvoja. Bet mes, neatsižvelgiant į tai, nors ir sunkiose aplinkybėse gyvendami, kiek galint siekiame savo kilnių tikslų. Gražus mūsų obalsis „Visa atnaujinti Kristuje" spindi lyg saulutė pilkam gyvenimo kely ir ragina prie gerų darbų.

Be to reikia paminėti vienas mums labai laimingas, pastaruoju laiku įvykusis atsitikimas, tai atsilankymas Rokiškin Berlyno universiteto studento Juškos ir gerb. prof. D-ro Ereto. Atsilankę Rokiškin kaipo lektoriai „Pavasarininkų" surengtiems kursams, laikė ir mums po paskaitą. Būtent, studentas Juška „Iš pasaulio konstrukcijos" ir prof. Ereto „Lietuvos kultūros padėties ypatybės". Paskaitos buvo tiek įdomios, kad žavėte žavėjo mus. Tuo jie mums paliko didžiausią atmintį ir širdingiausia padėka jiems visuomet skambės mūsų lūpose. Oi kaip malonu, gera kad ir mus aplanko užmirštam kampely tokie garbingi svečiai. Jie mums davė daug įdomių žinių, be to energijos, pasiryžimo ir toliau dirbti gražioms ateitininkų idejoms.

Viktorailis.

Plungė. Plungės Ateitininkai šiemet labai sustiprėjo, kaip medžiaginiai taip ir dvasiniai.

Pirmiausia, kas puola į akį, tai susišelpimo fondas, kuris turi kapitalo sumoje 250 litų. 200 litų surinkta viešomis aukomis, o 50 lit. kvitomis. Tuo tarpu paskolų niekam nedavė. Pinigus gi paskolino mokinių koperatyvėliui.

„Ateities" išplatinama 30 egz. Nariai ne visai noriai teskaito „Ateitį" vien delto, kad jis nereguliariai ėjo. „Ateities" platinimui paskirtas Pr. Razma, kuris yra atsakomingas prieš „Ateities" Administraciją.

Kovo mėnesio 3 dieną padarė visuotiną susirinkimą, kuriame dalyvavo 72 nariai. Susirinkimas, buvo paskirtas išrinkti bendrą visoms kuopelėms Tarybą. Mat jau ankščiau buvo nutarta skirstytis visiems ateitninkams į tris koncentrus; vyresnįjį, vidurinįjį ir jaunesnįjį, kas faktinai ir padaryta kovo 3 d.

Visas išsiskirstymo darbas buvo remiamas įstatais.

Tą pačią dieną buvo padaryta atskirų koncentrų susirinkimai, kur išrinktos valdybos iš 3 asmenų.

Išsiskaidymo tikslas—gyvesnis veikimas. Mat iki šiol buvo pastebėta, kad kuopos veikimas tarytum silpnėja, nes senesniesiems veikėjams mažiau bedirbant, gi naujų ir gi mažai atsirado. Dabar susiskaidžius kuopomis matyti yra didelis noras veikti ir siekti prie savo tikslo.

Girdėti, kad ir mergaitės žadančios sudaryti savo atskirą kuopelę.

Tegu Dievas padeda tau jaunime siekti to švento ir kilnaus idealo.

Pr. R.

Plungė. 1923 m. kovo 13 diena suėjo lygiai treji metai, kaip įsikūrė Plungės ateitininkai. Todel jau iš anksto tą dieną sutikti buvo ruošiamasi. Nutarta tą dieną daryti iškilmingas, susirinkimas užpirkti mišias ir paprašyti kapeliono, kad pasakytų atatinkamo turinio pamokslą.

Atėjo ir laukiamoji diena. Po mišių susirinkom į giminaziją. Visi pakeltu ūpu, linksmais veidais ir džiaugsmo kupini. Klasė papuošta kryžiumi apsupta žaliuminais, po kryžium parašas „Visa atnaujinti Kristauje" ir gi žaliumynais papuoštas.

Atsilankė beveik visi nariai ir 8 svečiai, tarpe kurių matyti giminazijos mokytojų.

Tarybos pirmininkas atidaręs susirinkimą, pažymi trumpai praėjusius trejus metus ir kuopos pradžią, kad slaptai 14 asmenų pasižadėjo tarnauti Kristui.

Per trejus metus iš 14 asmenų priaugo iki 72 asmenų.

Giedamas Ateitininkų Himnas. Po jo eina sveikinimai, kurių buvo 4. Po sveikinimų eina prakalbos, eilės, linkėjimai... Veiduose visų matyti pasiryžimas tarnauti Kristui. Tas aiškiai vyrauja

ir kalbose. Visi kalbėtojai reiškė didžiausį prilankumą ateitininkams ir jų idealams bei siekiams.

Susirinkimas baigiamas ateitininkų Himnu. Po susirinkimo nariai skirstosi didžiausio ūpo pagauti dirbti ir dirbti del savo idealo.

Dieve duok jums laimingai ištesėti savo nusistatymuose.

Pr. R.

Kražiai. Visur, Lietuvos gimnazijose ateitininkai kruta, darbuojasi, bet ir kražiečiai nesnaudžia. Gaila kad Kražiai menkas miestelis ir susisiekimo atžvilgiu blogoj padėtyj. Kražiuose tėra vos penkios klasės, pati gimnazija telpa ankštame bute. Tačiau tokia varginga padėtis ateitininkų veikimo neslopina.

Čia gyvuoja skaitlinga ateitininkų kuopa, iš viso apie devyniasdešimtį narių. Šiais mokslo metais, darbas pradėtas rugsėjo 1 d.: išrinkta valdyba iš penkių narių, revizijos komisija ir t. t. Kuopos valdyba tvirtai nusistatė visas laisvas valandas pašvęsti mylimosios organizacijos darbui.

Praeitaisiais veikimo metais kuopa dalijosi į penkias kuopeles: I-ją mergaičių, II-ją IV kl. draugų, III-ją III kl. draugų, IV-ją II klases draugų ir V-ją literatūros mėgėjų. Šiais veikimo metais be anksčiau minėtųjų kuopelių, iš jaunesniųjų klasių susiorganizavo, dvi naujos kuopelės, be to dar įsikūrė sporto sekcija. Š. m. spalio 30 d. susiorganizavo Moksleivių Ateitininkų Susišelpimo Fondo skyrius, kuriame yra trisdešimt asmenų. Padidėjo knygynas. Gaila, kad iždas neperturtingas, kitaip, kražiečiai daugiau ką sumanytų.

Visuotinieji susirinkimai daromi kas mėnuo. Kuopelės daro susirinkimus ne rečiau kas dvi savaiti. Referatų, kalbų, eilių netrūksta. Visose kuopelėse jaučiame jaunoji jėga ir ūpas.

Kuopa leidžia rankraščiu laikraštį „Jaunosios Mintys". Be to jaunesnėse kuopelėse pasirodė naujas rankraštėlis „Minčių Dėžutė".

Lapkričio 12 d. 1922 m. surengtas viešas vakaras. Vaidinta „Šv. Barbora" penkių veiksmų tragedija. Po vaidinimo sekė dainos, šokiai ir žaislai. Padedant gerb. mokytojams, vaidinimas pavyko neblogai. Gauta pelno, kurio dalis skirta konferencijos atstovų kelionės išlaidoms padengti.

Veikiama kiek pajiegiama, nors neperdaugiausiai bet kasmet po vieną klasę kylant Kražių gimnazijai, kils kaip ir lig šiol mūsų jauna kuopa.

Ąžuolo Lapas.

Švėkšna. Švėkšna, neapsiriksiu pasakęs, tai labiausiai užmirštas Lietuvos kampelis, nes man neteko nė vieno laikraščio skilty matyti iš Švėkšnos žinelių. Niekas nepasirūpina nė „Ateičiai" pranešt apie ateitininkų veikimą, lyg jų čia nebūtų.

Šiemet ateitininkų kuopos nekoksai veikimas (dabar, rodos, jau labiau pradėjo krutėti). Bet visgi negalima pasakyt, kad nieko neveikia. Kuopa yra pasidalijusi į dvi kuopeles: vyresniąją ir jaunesniąją. Vyresniosios kuopelės narius sudaro vyresnieji (sulig amžiumi) draugai, jaunesniosios — jaunesnieji. Be to dar yra keletas sekcijų, kaip: Eucharistininkų ir Artistų. Su laiku manoma įsteigt „Sporto" ir „Blaivybės". Susirinkimai daromi kas savaitė, tik, žinoma, tam tikroms priežastims susidėjus, susirinkimas neįvyksta. Referatų šiemet perskaitė labai mažai.

Jau nuo 1920/21 mokslo metų yra leidžiamas laikraštėlis „Lavinkis!" Šiemet jo jau išėjo 3 numeriai.

Nuo Naujųjų Metų yra užprenumeruota 30 egz. „Ateities". Veikimui šiemet labai kliudo mūs vadinami „agitatorėliai". Jie norėjo įsteigt Švėkšnoj kitą organizacija, kuriai steigt buvo sudarę jau „steigiamąjį komitetą-valdybą".

Pradžioje mokslo metų, kur tik jie („agitatorėliai") susitikdavo ateitininką, tuoj imdavo jam kalbėt, kad tik atsisakytų, jei yra įsirašęs, nuo ateitininkų kuopos, o jei nėra įsirašęs, kad nesirašytų. Žinoma, jaunesnieji draugai perkalbėti vyresniųjų klasių draugų ir atsisakydavo nuo kuopos. Ir taip buvo pradėję nykti ateitininkai iš kuopos, kad buvo manoma, jog nedaug beliks. O vienas tų „agitatorėlių", rodos, bene taip išsitarė: „Ateis Visi Šventieji, ateis Kalėdos, o ateitininkai nieko nenuveiks; žlugs, žlugs..."

Dabar, matydami savo paklydimą, nesitikėdami nieko padarysią, perstojo tai darę.

Kilnusis Lietuvos jaunime, stverkis uoliau darbo!

Kolibras.

Ukmergė. „Ateities" 2 nr. bendrais bruožais buvo nupieštas Ukmergės At-kų kuopos gyvavimas. Dabar pasistengsiu kiek plačiau pranešti iš jos veikimo. Nors gal reikalinga būtų nuo pat kuopos įsikūrimo pradėt (nes apie tai dar niekuomet nebuvo minėta), bet manau ne kiek tai svarbos priduos. Todel paminėsiu vien tik kas mūsų nuveikta šiais 1922—3 mokslo metais, iki Velykų.

Pradžioje mokslo metų, susirinkimus darėme privačiai nurodytame bute, bet vėliau, p. direktoriui leidus, darome gimnazijoje.

Visuotinų susirinkimų, padarėme septynius, kuriuose skaityta sekanti referatai: 1) Laiko rolė mūsų idealų vykinime, 2) Gyvybės atsiradimas, 3) Tikėjimo reikalingumas, 4) Dora, 5) Tikybos reikšmė visuomenėj, 6) Laimė ir 7) Knygų skaitymas. Be to buvo kelios prakalbos ir eilės. Paprastai visuotinus susirinkimus stengiamės kaip nors pajvairinti, kad jie pasižymėtų turiningumu ir gyvumu.

Kuopelių susirinkimai esti kas dvi savaitės. I-oje kuopelėje (vyresniųjų) buvo skaityta šie referatai: 1) Skaistybė, 2) Religija ir jos reikalingumas, 3) Gėris ir blogis, 4) Padainuočiau aš dainelę, kad ir mažą, by tik gražią (iš Švietimo ir darbo), 5) Religijų reikšmė istorinio žmonijos plėtojimosi atžvilgiu ir 6) Gyvenimas—kova. Prie to dar pačių draugų buvo surengtos dvi paskaitos: „Antikų kalbos“ ir „Kaip save lavinti“. Ir dar kelios recenzijos.

II-oji (jaunesniųjų) susirinkimų padarė 11. Referatus skaitė šiuos: 1) Teologija ir praktika, 2) Kaip galima augti išmintingu žmogumi, 3) Mylėkime darbą, 4) Ką mokslas duoda, 5) Girtuoklystė — nesveikata, arba alkoholis — nuodai, 6) Tikėjimas, 7) Žmogaus tobūlėjimas, 8) Protas ir dora, 9) Draugijų svarba gyvenime, 10) Koks maistas tinkamiausias žmogaus organizmui, 11) Bedieviai, 12) Tikėjimo stovis Lietuvoj, 13) Filosofija, 14) Kova, 15) Mūsų siekimai ir 16) Kūno užlaikymas. Be to dar buvo septynios recenzijos ir eilės.

III-oji mergelių, kuri susidaro iš 10 žmonių. Pasirodo, jog nė kiek ne silpniau veikia už I-mą ir II-rą kuop. Jų susirinkimai esti kas dvi savaitės. Be to dar į savaitę dusyk susirenka praktiškai pasimokyti vokiečių kalbos. Susirinkimuose skaityti jų pačių rašyti šie referatai: 1) Nuoširdumas, 2) Valios stiprumas, 3) Tinginystė, 4) Maldingumas, 5) Mano motina, 6) Skaistybė, 7) Linksmumas, 8) Susivaldymas, 9) Įpročiai, 10) Kam mergelėms reikalingas mokslas. Ir prie to dar trys recenzijos: Tikybos istorija, Amžinasis pavyzdis, ir Mūsų jaunuomenės idealai.

Bendrai paėmus šiaip pasirodys:

	Susirink.	Referatai	Paskait.	Recenz.	Eilės	Prakalb.
Visuotinų (bendrų)	7	7	—	—	5	3
I-os kuopelės	10	6	2	3	—	1
II-os „	11	16	—	7	9	—
III-os „	12	10	—	3	—	—
Viso	40	39	2	13	14	4

Iš sekcijų pažymėtinos šios: Filosofijos, Sporto ir Artistų mėgėjų. a) Filosofijos susirinkimus daro kas šeštadienis. Nagri-

nėja filosofijos istoriją. b) Sporto, turi įsigiję sportui įrankius ir kol kas laukia, kad pradžiūtų. c) Artistų mėg. rūpinasi vakarų rengimu, ir po Velykų, jei Dievas padės, žada surengt viešą vakarą.

Dar verta paminėti redakcinė komisija, kuri išleido tris numerius šafirografuoto laikraštėlio, vardu „Spindulėlis“ suvirš 30 puslapių.

Knygyną turėjome labai mažą, bet vėliau žymiai padidėjo, ačiū Jo Ekslencijai Žemaičių Vyskupui P. Karevičiui, kuris 1922 m. aplankydamas Ukmergę paaukavo mūsų knygynui 1500 auk. Už ką Ukmergės At-kų kuopa pusiliks amžinai dėkinga!

Dabar yra tokios knygos:

Teologijos	skyriaus	58	knyg.
Sociologijos	„	66	„
Literatūros	„	23	„
Istorijos	„	19	„
Dramos	„	21	„
Poezijos	„	19	„
Apysakų	„	61	„
Gamtos, geogr. ir medic.		54	„
Žurnalų ir laikraščių		74	„
	Viso	395	knyg.

Labiausiai apgailėtinas pas mus, tai iždas, beveik lygus „0“. Bet jei pavyks surengt vakaras, tai tikimės šiek tiek pagerės.

Dar nepaprastą vieną įvykį pažymėsiu, tai būtent, š. m. kovo 11 dieną aplankė mūsų kuopą C. Tarybos atstovas, stud. A. Puodžiukynas. Bet reikia apgailėti, kad neteko mūsų kuopai pasidalyti mintimis su brangiu svečiu, kurio taip dideliai laukėme. Mat valdybai pranešus, jog susirinkime atsilankys svečias, p. direktorius neleido visai daryti susirinkimo. Todel vien tik Tarybos nariai privačiai susirinkome, kur draugiškai pasitarėme, išgirdome širdingų patarimų ir išklausėme gana įdomų referatą, kurio tema buvo: „Ateitininkų principai“.

Tai tiek iš Ukmergės padangių. Laukiame kada prablaivės dangus ir nušvis saulutė, o tada laisvai atsikvėpę, su Dievo pagalba, žengsime dar drąsiau prie savo kilnaus idealo: Visa Atnaujinti Kristuje!

J. A. V.

Šiauliai. Šiauliai būdami aukštaičių ir žemaičių riboje bei šiaurės Lietuvos susisiekimo mazgas, turėtų būti svarbiu organizacijų centru, bet gyvenime tas dar nėra įvykinta. Ką norėti, kad Šiauliai būtų rajoniniu centru, jei nė vietos organizacijos nėra susirišusios viena su kita. Čia nors ir nemaža švietimo įstaigų, bet jose gyvuojančios at-kų kuopos neparodo viešai savo veikimo. Kai kurios, kaip mokytojų seminarijos ateitininkų kuopa, net gerai gyvuoja, bet iš jos irgi viešo pasirodymo nematome. Nežinia kas per priežastis? Gimnazijos ateitininkai nors ir slaptai ne gimnazijos sienose gyvuoja. Buvo daroma pastangų kaip nors visiems ateitininkams susijungti, bet nesulaukta jokio atsako nei iš suaugusios gimnazijos, nei iš mok. sem. at-kų kuopų. Gimnazijos at-kams yra gana blogos gyvavimo aplinkybės: gimnazijoj draudžiama, kitos salės apmokamos, o finansus sunku pagerinti; visa tai nustelbia išorinį gyvavimą. Vidujiniai pusėtinai: turi 80 suvirš narių, „Ateitis“ pareina beveik kiekvienam nariui. Visi ateitininkai yra pasiryžę dirbti idejinį darbą, nežiūrint į daromas mokytojų bei šiaip priešingų gaivalų pinkles. Prie kuopos yra sekcijų: mergaičių, abstinentų, folklioristų ir steigiama sporto. Iš jų geriausiai gyvuoja mergaičių. Be to yra Susišelpimo Fondo komisija, kuri jau apie 100 litų prisiuntė Fondo centrui. Mergaičių veikimo ūpas yra didelis. Jos norėjo sutverti net visai atskirą savystovią kuopelę, kurios dar gimnazijoj nėra, bet tą pasiryžimą sutrukdė mokytojų taryba, atmesdama įstatus, kodel, girdi, ant tikybinių pamatų! Bendrai gimnazijoj moksleivių gyvavimas pakrikęs. Jokio savystovumo, iniciatyvos nėra: leidžia šiaip tik brangų laiką, o rimto darbo maža! Žinoma yra ir išimtis, bet sulyginus su praėjusiais metais matome skirtumą. Pakol gyvavo viešai at-kai, tai jie privertė visus stoti „konkurencijon“ išsilavinime, darbštume. Nes tokios kuopos palaiko narių draugingumą, kelia savo ydas, žadina stropiai siekti idealų. Priešingai, kai nėra tokios idejinės kuopelės, kur rastų siela artimo vienminčių vieno idealo draugų—pasidaro moksleivių tarpe nedisciplina, jokio savistovaus protavimo neparodo, drauge nebeišaukia nė visų tarpe konkurencijos, lenktynių. Taigi tokių kuopų uždraudimas kenksmingas. Tiesa, nors yra įsikūrusi gimnazijoj mokslo kuopa „Matezis“ su gamtos—geografijos, matematikos ir humanitarinių fakultetų, bet deja savo darbo dar neparodė, atskiro kai kurio fakulteto susirinkimo dar nebuvo. Pasitenkino ji tiktai pasižadėjimais. Yra taip pat dailės ir meno kuopa „Mūza“, kurioje maža naudos randa moksleiviai. Sakau tos kuopos silpnai gyvuoja, nes jos išdygusios ne iš mokinių iniciativos, bet iš mokotojų, anot kai kurių jų nuomonės „numalšinti vaikelius, kad nebūtų srovenimo“. Aišku kad tokios kuopos neišauklės tinkamai moksleivijos, nes nepriverčia narius dirbti, ir darbas matome, kad į paskelbtą susiriukimą ateina iš pradžių nemažas skaičius, bet iki pabaigai palieka vienas—antras, — dauguma laukia kad tik greičiau pasibaigtų, nes rūpi labiau

„Mūzos“ surengti vakarėliai, robaksai. Viskas tas sutverta, kad tik nebūtų „partinių“ kuopų. Bet pažiūrėkim ar iš tikrųjų taip ir išlaikys tą nepartingumą? Ne. Iš vienos pusės, tikybinės kuopelės ginamos (negalima jokiuose įstatuose pavartoti „tikybiniais doriniais pagrindais“), tą ideją slopinama, o iš kitos pusės dar labiau atakuoja, dar labiau puola su inirtimu ant tikybos, ant Bažnyčios kaipo „despotizmo palaikančios“ ir k. Direktoriaus pastatytas pasaulinės literatūros dėstyti J. Šliupas, tiesiog beaiškindamas pamokas „nuvažiuoja“ ir į teologijos dalykus, kur žinoma naiviškai užtempia ant savo kurpaliaus nesuprasdamas tikros to dalyko esmės. Aš manau, kad ateityje pažvelgs visi tikromis akimis ir duos tinkamai visiems savo kilnius idealus plėtoti. Vienminčiams draugams daugiau vienybės, darbo, o mūsų pastangos nežus.

J. K.

Vilkija. Vilkijos vidurinė mokykla įsikūrė 1919 metais. Šios mokyklos mokiniai mažai rūpinosi savo išsilavinimu, o vien tik rengė vakarėlius bei interesavos šokiais. Kai kurie mokiniai matydami, kad šokiai mažai teatneša naudos, su pagalba mokyt. J. L., įkūrė at-kų kuopą. Pradžioje šios kuopos veikimas buvo silpnas: darbuotojų buvo maža, nes retai kas buvo susipažinęs su ateitininkų tikslu. O čia dar pavasarį pedagogų taryba uždraudžia kuopai gyvuoti. Mūsų priešininkai mokykloje manė, kad tuo ir baigiasi kuopos gyvenimas, bet apsiriko. Buvo surastas susirinkimams butas ir neatsižvelgiant į uždraudimą ir vedėjo trukdymą, ėmėm dar aktingiau veikti. Tuo laiku narių skaičius siekė virš 50. Atostogos pertraukė darbą. Susirinkę pasibaigus atostagoms stojom vėl prie darbo: buvo šaukiami susirinkimai, kuriuose buvo skaitomi referatai, sakomos eilės bei prakalbos, taipogi pradėjo leisti šapirografuotą dvisavaitinį laikraštėlį „Vėversėlis“ (jo lig šiol išėjo 10 numerių maždaug po 30 egzempl.). Vėliau pedagogų tarybai leidus vėl liuosai mums gyvuoti narių skaičius padidėjo virš 80.

Turim įsikūrę knygyną, kuriame yra apie 500 knygų. Šiais metais Lietuvos nepriklausomybės šventėje viešai dalyvavom.

Vilkijos ateitininkas.

A. a. Jonas Širmenis.

Mes netekome iš jaunuolių tarpo vieno jauno idejos draugo...

Kaip pavasarį išdygsta jauna gėlelė; paskui ji auga, lapoja, žiedui pumpurą krauna ir jau rengiasi žydėti, tik staiga ją pakanda žiauroji šalna ir ji turi nuvysti, nudžiūti... Taip mūsų idejos draugą Joną pakando toji šaltoji netikėta šalna-mirtis... Jis taip greitai nugelto, nuvyto pakąstas šalnos-mirties!.. Jis nuvyto dar nepražydęs, neatskleidęs savo žiedo ir netikėtai, kaip toji pavasario gėlelė...

Dar prieš pat atostogas buvome visi ir linksmai šnekučiavome, jokios nelaimės, jokio perversmo nejausdami. Atsisveikindami ir skirstydamiesi į namus viens kitam linkėjome linksmų „Alleliuja". Bet visai kitaip nulėmė Aukščiausiojo ranka: jį atskyrė nuo mūsų ir tapo liūdnos Velykos.

Idejos draugas Jonas Širmenis gimė šiaudinėj pastogėj, 1907 metais, tikrų lietuvių tėvų, Kurklių m., Ukmergės aps. Draugas Jonas Š. iš pat jaunystės buvo linkęs prie mokslo. Dar mažas būdamas, jis išmoko skaityti ir vėliau — rašyti. Mokyklą lankė tris žiemas, nuo 1916 ligi 1920 m. Čia jau jis pasižymėjo proto gabumais. 1920 m. vasarą, tik mėnesį laiko pasimokęs, išlaikė ekzaminus į II-ją Ukmergės gim. klasę. Čia jis mokėsi lig 1923 m. Velykų.

Jis buvo vienas pirmųjų klasės mokinių. Jis buvo gabus ir darbštus mokinys.

Velionis Jonas Š. ne vien tik mokslui buvo atsidavęs, pamokomis užsiėmęs; bet dargi pasaulėžiūrą stengėsi savyje išsidirbti ir gerai prisirengti prie visuomeninio darbo. Tam jis buvo įsirašęs į „Jaunųjų Ateitininkų" (anksčiau „Kanklininkų") kuopelę. Jis suprato tą kilnų tikslą, tą obalsį ir del jo uoliai darbavosi ligi mirties. „Jaun. Ateit." susirinkimuose buvo visuomet gyvas, pilnas energijos, kupinas kilnių nuomonių, patarimų ir t. t. Jis suprato tą gražų kilnų siekį ir jį siekė darbuodamasis Kristaus vyndaržyje.

Gaila tokio jauno uolaus darbininko, bet ką padarysi, kad jį išplėšė žiaurioji mirtis!.. Jis žuvo 29 kovo 1923 m., pakąstas smegenų uždegimo ligos. Ir kokia negailestinga, žiauri mirtis!.. Kada saulelė skaisčiau šviečia, kada paukšteliai linksmai gieda, kada visa prigimtis atbunda, tada ji numarino jaunuolį 15-kos metų.

Taip, jo kūno jau nebėra, bet jo dvasia dar gyvena ir gyvens amžinai pas savo Aukščiausiąjį Geradarį. Toks jaunikaitis turi likti visuomet mūsų atmintyje ir būti mums pavyzdžiu dorumo, darbštumo...

Iš jo būtų susilaukusi mūsų Tėvynė ir visuomenė gero darbininko, veikėjo.

Gaila netekus idejos draugo...

Tebūna tau lengva šaltoj žemelėj ir Viešpats Dievas teduoda tau amžinąjį atilsį... *S. L-tis.*

Jauniesiems Ateitininkams.

Štai pasirodė šių metų keletas „Ateities“ numerių. Skaitau juos Ten tai atsipindi visas mūsų organizacijos veikimas. Kiekviena vyresniųjų Ateitininkų kuopa, ką ji yra nuveikusi, parašo į savo organą „Ateitį“.

Bet kyla klausimas, kodel nesiranda jokios žinutės iš jaunųjų Ateitininkų veikimo? Nejaugi jie ir, iš tikrųjų, nieko neveikia?! Rodos, kaip pastebėta iš pranešinėjimų pereitų metų konferencijoj, ir pas jaunesnius Ateitininkus yra šioks toks veikimas. Tai kodel gi nieko neparašo į „Ateitį“? Lengva atsakyti. Daug narių sako, kad jie nemoką rašyti, daug pridirbą gramatikos ir sintaksės klaidų. Bet, draugai! Atminkite, pereitų metų konferencijoj, patys jaunesnieji reikalavo, kad jiems būtų įvesta kelių puslapių skyrius prie „Ateities“. Kaip būtumet užpildę tą savo, kelių puslapių skyrių, kad dabar negalima žinoti, ar yra tokie jaunieji Ateitininkai, ar ne?

Taigi, aš manau, nereikia šiame dalyke apsileisti. Kiekvienas, ką gali, lai rašo. Redakcija (atsimindama, kad tai rašo jaunesnieji draugai) mielai pataisys jų gramatikos ir sintaksės klaidas ir, jei galima bus, patalpins.

Tokios žinutės iš jaunųjų Ateitininkų veikimo būtinai reikalingos. Kiekviena kuopa veikia beveik atskirai. Jokių ryšių tarp savęs, kiek man yra žinoma, beveik neturi. Jei ir turi tai tik per laiškus, bet ir su tais labai mažai susisiekiama. Gi iš „Ateities“ galima būtų visiems ir viską sužinoti kas yra kitose kuopose ir pasinaudotų patys, įvesdami tą ko pas juos nėra.

Taigi, draugai, rašykite kiek galėdami į „Ateitį“ iš savo veikimo. Patys reikalavom, kad mums būtų prieinama rašyti į „Ateitį“, taigi ištesėkim tuos pasižadėjimus. Tat į darbą!

V. Meldas.

„Ateities“ platinimas.

Pasirodo, kad mūs atsišaukimai į draugus ateitininkus nepalieka be atbalsio. Iš daugelio ateitininkų gavome raštų „Ateičiai“ daugiausiai eilėraščiais, tik ne visus galime sunaudoti, nes mūs jauni plunksnos draugai nevisada išlaiko eiliavimo taisykles: kartais trūksta ritmo, kartais rimo, o kartais ir abiejų drauge,

arba kartais draugai besitaikydami ritmui ir rimui deda netaisyklingai kirčius, o del tų priežasčių eilėraščiai išeina nelygūs, neskambūs. Atsitinka ir taip, kad eilėraščių rimas ir ritmas tiktų, bet už tat mintis yra labai nevykusiai, dirbtinai, bejausmiai išreikšta. Tuo tarpu poezijos esmė tame, kad iš grynos sielos trykštą jausmai žodžiais pindami harmoniją iš rimo ir ritmo duotų gražių ryškių, gyvybės pilnų vaizdų — autoriaus jausmui ar minčiai turi atatikti forma. Be to reikia pažymėti, kad nemažas nuošimtis eilėraščių persisunkęs dejavimais del vargų ir nelaimių — nejau mūsų jaunimas pilnas energijos taip yra bevalis, kad negali nukentėti mažų skausmelių ir tuoj rašo ištisą skausmo litaniją. Kiek mums žinoma, tie eilėraščiuose dūsavimai neatinka realybei, nes žinome, kad jaunimas mėgsta džiaugsmą ir džiaugsmingai gyvena, o ypač gimnazistai. Jaunimas, moksleiviai, myli gyvybę, energiją, džiaugsmą, o ne „senųjų“ dūsavimus, todel ir „Ateitis“ nemėgsta dūsavimų, o jei kartais tokius deda, tai arba del jų originalumo, arba del paįvairinimo turinio — viskas gerai su saiku. Tikimės, kad draugai, kurių raštai del įvairių trūkumų netilpsta „At-ty“, nesibars.

Be to turime pranešti, kad draugai at-kai panevėžiečiai atsiuntė savo pageidavimus, del „Ateities“ įdomumo ir turiningumo. Reikia pažymėti, kad yra išreikšta daug sveikų įdomių minčių, kuriomis Redakcija stengsis pasinaudoti — laukiame, kad dr-gai panevėžiečiai savo sumanymams vykyti duotų pradžią. Taip pat laukiame nurodymų iš kitų kuopų.

Šiaulių at kai negalėdami viešai veikti kruta, kad ir paslapčiomis, ir jau išsirašomų „Ateities“ ekz. skaičių padidino 25. Prienų kuopa taip pat prenumeratą padidino 15 ekz. Kada gi kitos didesnės kuopos tai padarys? Vakaro taip pat nė viena kuopa dar nesurengė „Ateities“ naudai. Tiesa, telšiečiai rašo „Ateity“ būk vakarą surengę, bet Administracija pinigų nėra gavusi.

Tos kuopos, kurios už „Ateitį“ buvo užsimokėjusios tik 3 mėn., *tuoj* turi prisiųsti pinigus tolimesniems mėnesiams, nes jau tas laikas išėjo. Taip pat ir kitoms kuopoms primename, kad jos pinigų savo kišeniuose nesaugotų — siųskite Administracijai, nes ji geresniems tikslams sunaudos.

Ateina kartais iš kuopų raštai su užklausimais po kiek pardavinėti „At.“ ekz. Į tai Administracija turi pranešti, kad kiekvienai kuopai siunčiant pirmą „At.“ numerį buvo išsiuntinėti laiškai, kuriuose visa tai buvo nurodyta, ir jei kartais reikia kokių informacijų apie „Ateitį“ draugai platintojai pirmiausiai turi apžiūrėti „At.“ viršelį ir „platinimo“ skyrių, ir ten reikalingų žinių ras, Dabar pakartosime tai, kas buvo kartota ir yra kartojama viršely. „Ateitis“ moksleiviams imantiems per at-kų kuopas kainuoja: 1 metams — 6 lit.; 6 mėn. — 3,20 lit.; 3 mėn. — 1,70 lit.; atskiras sąsiuvinys — 80 cent.; nemoksleiviams 1 ekz. kainuoja 1,50

lit. Toki „Ateities“ kaina nustatyta šiam pusmečiui ir toki paliks tiems, kurie jau iš anksto už metus užsimokėjo, o jei pabrangėtų spauda, tai, žinoma, ir kaina kitam pusmečiui, už kurį kiti draugai neužsimokėjo, gali pabrangti. Todel jei kas nori „Ateitį“ gauti pigiau kitam pusmečiui, del visa ko turi užsisakyti „At.“ dabar, nes nieko nepraloš tai padaręs, bet išloš.

Redakcija ir Administracija.

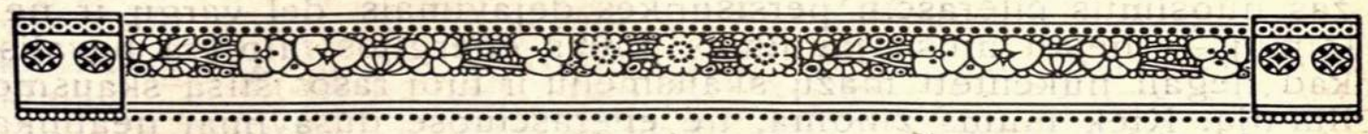

Iš Ateitininkų Susišelpimo Fondo Centro Valdybos.

Ateitininkų Susišelpimo Fondas, dar Rusuos pradėjęs, o paskum ir Lietuvoj išplėtęs savo veikimą, daugelį ateitininkų moksleivių jau yra materialiai sušelpęs, išduodamas paskolas. Vieni sušelptųjų jau yra mokslus baigę, kiti gal yra pertraukę savo mokslus del kokių nors priežasčių. Vieni ir kiti, gal būt, patys medžiaginiai apsirūpina ir gyvena vidutiniškai, bet vis gi, galima manyti, daug geriau, negu daugelis mūsų vargstančių moksleivių ateitininkų.

Fondo Centro Valdybos manymu, jau laikas būtų seniesiems Fondo skolininkams Fondui atsiteisti. Juk negalima pasilikti amžinaisiais skolininkais, reikia atsiminti, kad daugelis mūsų brolių vienminčių su dideliu vargu eina mokslus, ir jiems paskola reikalinga, gal nemažiau, kaip seniesiems draugams, jau gavusiems paskolas. Pinigai leidžiami moksleivių paskoloms yra bendras ateitininkų turtas, ne vieno žmogaus nuosavybė, vienam praturtėjus ir galint atsiteisti, reikalinga, mūsų nuomone, su tuo atsiteisimu skubėtis. Juk mes esame visi vienos Kristaus organizacijos nariai, sudarome vieną kūną, reikia, kad visiems to kūno nariams būtų gera ir sveika. Užtat privalome eiti vienas kitam pagalbon.

Aiškus dalykas, skolas reikia sumokėti litais, nors buvo skolinama auksinais ir rusų rubliais.

Fondo Centro Valdyba yra nusistačiusi priiminėti įmokamas skolas atsižvelgdama į tai, kuriais metais, mėnesiais buvo skolinama ir kurios sumos:

1918-1919 m. nuo 5—7—10 auk. 1 litas.
1921 m. „ 15—20 „ „ „
1922 m. I-VI m. „ 30 „ „ „
„ „ VII-XII „ 200 „ „ „
1 rusų rublis = 2 auksinam.

Adresas:
Ateitininkų Susišelpimo Fondas,
Kaunas, Didžioji Vilniaus g-vė 22. b. 1.

P. S. Kartu Ateitininkų Susišelpimo Fondo Skyriams ir Ateitininkų kuopoms, gavusiems-ioms iš Ateitininkų Susišelpimo Fondo Centro Valdybos loterijos bilietus, A. S. Fondo C. V. primena, kad jie-jos pasirūpintų ko greičiausia loterijos bilietus išplatinti ir pinigus su bilietų nuokarpomis prisiųsti ne vėliau gegužės 1 dienos š. m. Fondui virš nurodytu antrašu. Jeigu kai kurioms kuopoms bus sunku visus bilietus išplatinti, prašome ir neišplatintus prisiųsti mums. Mes, žinoma, norėtume, kad nė vienas neišplatintas bilietas iš skyrių ar kuopų mums negrįžtų. Fantų yra labai brangių ir įvairių. Kai kurios žymios įstaigos ir atskiri asmens rėmė ir dar teberemia mūsų loteriją.

A. S. F. C. V.

Gauti raštai:

Naujųjų amžių istorija, Dr. J. Totoraičio. Mariampolė, 1923 m. „Šešupės“ spaustuvė.

Ateitininkų himnas. Muz. Sasnauskio.

„Vytis“ Nr. 5 kovo mėn. Amerikos vyčių organas.

„Giedra“ Nr. 4, balandžio mėn. Am. liet. kat. moksleivių organas.

Mūsų Senovė.

„Pavasaris“ Nr. 8. Pavasarininkų organas.

Karių (ir sportininkų) kalendorius, 1923 metams. Krašto apsaugos ministerijos karo mokslo skyriaus leidinys.

„Skaitymai“ XXI knygos, 1923 m.

Aukos „Ateičiai“.

Leiten. J. Vitkus paaukavo 11 lit., kun. Pr. Juškaitis — 100 lit. ir J. E. Vysk. J. Skvireckas — 25 lit.

Pinigus priėmė ir dėkuoja.

„Ateities“ Administracija.

Moksleiviams abiturientams.

Norintieji gauti žinių apie Lietuvos Universitetą, gali kreiptis į Lietuvos Universiteto Studentų Ateitininkų kuopos Valdybą, prisiunčiant pašto markutę už 25 centus suteikimui atsakymo.

Adresas: Kaunas, Universitetas. L. U. St. Ateitininkų k-pos Valdybai.

Valdyba.

Centro Tarybos Pranešimas.

Centro Tarybos nutarimu „Ateities“ turinio pajvairinimui sekančiuose „Ateities“ Nr.Nr. bus talpinama mūsų ateitininkų — sendraugių ir šiaip jau ateitininkų kuopų fotografijos.

Ceniro Taryba.

Centro Tarybos antrašai:

Pirmininkas J. Leimonas, Didž. Vilniaus g-vė Nr. 22.

Sekretorius J. Statkevičius, Laisvės Alėja Nr. 14.

Redaktorius-leidėjas Dr. L. BISTRAS. Spaustuvė „Raidė“ Kaune.